SLUŽBA BOŽJA

LITURGIJSKO-PASTORALNI LIST

GODINA VIII MAKARSKA 1968. BROJ 5-6

PREX EUCHARISTICA

Cijeli ovaj broj »Službe Božje« posvećen je eminentnoj euharistijskoj molitvi — kanonu Mise. U 1968. g. doživjeli smo dvije činjenice kojima s obzirom na kanon Mise nema ravnih u cjelokupnoj povijesti: 1. dosadašnji rimski kanon možemo moliti na živom jeziku i 2. odobreno je za liturgijsku upotrebu osam novih prefacija i tri nova kanona.

Prvoj činjenici, hrvatskom prijevodu kanona, dat je u našoj javnosti dosta veliki publicitet. I s pravom. No druga činjenica nije gotovo ni zapažena. Neka sadržaj ovog broja našeg lista popuni donekle tu prazninu.

Rimski kanon ostaje i dalje u liturgiji kao vanjski izražaj povezanosti našeg vremena s časnom tradicijom prošlih stoljeća, ali izražaj religioznog zanosa današnje Crkve nije toliko u tom kanonu nego mnogo više u tri nova kanona.

Uz originalni latinski tekst donosimo i neslužbeni hrvatski prijevod novih prefacija i kanona što ga je priredio jedan naš suradnik. Nestrpljivo očekujemo službeni prijevod. Kao što ne služi na čast kompetentnima što još nemamo hrvatskog prijevoda svih koncilskih dokumenata, tako nam jednako nije na čast što se borimo za živi jezik u bogoslužju, a kad je vrhovna crkvena vlast sve do kraja dozvolila, mi sami ne činimo ono što na nas spada.

Što bolje, ali i što brže! Ima slučajeva kad sporo znači isto što i nikako!

Fra Jure Radić

NOVAE PRECES EUCHARISTICAE ET PRAEFATIONES

SACRA RITUUM CONGREGATIO

DECRETUM

Prece eucharistica, in peragendis Missarum sollemniis, Ecclesia, ad oboediendum mandato Domini, quo ipse dixit: »Hoc facite in meam commemorationem« (1 Cor. 11, 24-25), consuevit id quod Christus fecit in novissima Cena iterare et clementissimo Patri gratiarum actiones referre ob mirabilia ab eo in oeconomia salutis in Christo patrata. Ut hoc abundantius et varius fieri possit, recentioribus temporibus in votis plurium Episcoporum atque fidelium, necnon rerum liturgicarum cultorum, ut Ecclesia latina, non secus atque aliae Eccles ae, praeter traditum ac venerabilem Canonem Romanum, in usu sane manentem, alias quoque preces eucharisticas induceret.

Consilium proinde ad exsequendam Constitutionem de sacra Liturgia deputatum, de mandato Summi Pontificis, tres novas preces eucharisticas apparavit, quibus addidit ampliorem etiam praefationum copiam, quippe quae, cum sint partes ipsius precis eucharisticae, mysterium salutis per anni circulum evidentius explicant et annuntiant.

Hos autem textus ab eodem Consilio apparatos Sacra haec Rituum Congregatio recognovit, eosdemque Summus Pontifex Paulus PP. VI approbavit atque evulgari permisit, ut in omnibus ecclesiis ritus latini adhiberi possint a die 15 augusti 1968, festo Assumptionis B.M.V.

Interpretationes autem populares eorundem textuum, a Conferentiis Episcopalibus ad normam Constitution s conciliaris »Sacrosanctum Concilium« (art. 36 § § 3 et 4) necnon Instructions »Inter OEcumenici« (nn. 29 et 30) approbentur, acta vero ab Apostolica Sede probanda seu confirmanda, una cum iisdem interpretationibus, ad memoratum Consilium de more mittantur.

Contrariis quibuslibet min me obstantibus.
Romae, die 23 maii 1968, in festo Ascensionis Domini.

† FERDINANDUS ANTONELLI
Archiep. tit. Idicrensis, S.R.C. a Secretis

BENNO Card. GUT
S.R.C. Praefectus et »Consilii« Praeses

NORMAE PRO ADHIBENDIS PRECIBUS EUCHARISTICIS

Prex eucharistica I

I. Prex eucharistica prima, seu Canon Romanus, qui semper adhiberi potest opportunius dicitur diebus, quibus assignantur *Communicantes* propria, aut in Missis, quae *Hanc igitur* propriis ditantur, necnon in festis Apostolorum et Sanctorum, quorum mentio fit in ipsa prece; itemque diebus dominicis, nisi, ob rationes pastorales, praeferatur alia prex eucharistica.

II. In concelebratione et pro cantu serventur normae, quae habentur in nn. 35-42 *Ritus servandi in concelebratione Missae* (7 martii 1965).

Prex eucharistica II

I. Prex eucharistica tertia cum qualibet praefat'one dici potest. venientius sumitur diebus infra hebdomadam, vel in peculiaribus adiunctis.

Quamvis praefatione propria instructa sit, adhiberi potest etiam cum aliis praefationibus, cum iis praesertim quae mysterium salutis compendiose repraesentant, v. g. cum praefationibus de dominicis per annum aut cum praefationibus communibus.

Quando Missa pro aliquo defuncto celebratur, inseri potest peculiaris formula, suo loco, nempe ante *Memento etiam.*

II. In concelebratione:

1. *Vere sanctus* a solo celebrante principali, extensis manibus, profertur.

2. Ab *Haec ergo dona,* usque ad *Et supplices* omnes concelebrantes omnia simul proferunt, hoc modo:

a) Haec ergo dona manibus ad oblata extensis, quas ad finem iungunt;

b) Qui cum passioni et Simili modo manibus iunctis, et caput inclinantes ad verba *gratias agens;*

c) Verba Domini, manu dextera, si opportunum videtur, ad panem et ad calicem extensa; ad elevationem autem hostiam et calicem aspicientes ac postea profunde se inclinantes;

d) Memores igitur manibus extensis;

e) Et supplices profunde inclinati ac manibus iunctis.

3. Intercessiones pro vivis: *Recordare, Domine;* et pro defunctis: *Memento etiam fratrum nostrorum,* uni alterive e concelebrantibus committi possunt, qui solus eas manibus extensis profert.

4. Doxologia in fine precis a solo celebrante principali, aut ab omnibus concelebrantibus una cum celebrante principali profertur.

5. Acclamatio post consecrationem incipitur a celebrante principali per verba: *Mysterium fidei;* populus autem eam prosequitur formula proposita.

III. Huius precis eucharisticae doxologiam finalem cantu proferri licet.

Prex eucharistica III

I. Prex euharistica tertia cum qualibet praefatione dici potest. Pariter ac Canonis Romani eius usus praeferatur diebus dominicis et festis.

In hac prece adhiberi potest peculiaris formula pro defuncto, suo loco inserenda, nempe post verba: *Omnes filios tuos ubique dispersos, tibi, clemens Pater, miseratus coniunge.*

II. In concelebratione:

1. *Vere sanctus* a solo celebrante principali, extensis manibus, profertur.

2. A *Supplices ergo te, Domine,* usque ad *Respice, quaesumus,* omnes concelebrantes omnia simul proferunt hoc modo:

a) Supplices ergo te, Domine, manibus ad oblata extensis, quas ad finem iungunt, nempe quando dicunt: *cuius mandato haec mysteria celebramus;*

b) Ipse enim in qua nocte tradebatur et *Simili modo* manibus iunctis, et caput inclinantes ad verba *gratias agens;*

c) Verba Domini, manu dextera, si opportunum videtur, ad panem et ad calicem extensa; ad elevationem autem hostiam et calicem aspicientes ac postea profunde se inclinantes;

d) Memores igitur manibus extensis;

e) Respice, quaesmus, profunde inclinati ac manibus iunctis.

3. Intercessiones: *Ipse nos tibi perficiat* et *Haec hostia nostrae reconciliationis,* uni alterive e concelebrantibus committi possunt, qui solus has preces manibus extensis profert.

4. Doxologia in fine precis a solo celebrante principali aut ab omnibus concelebrantibus una cum celebrante principali profertur.

5. Acclamatio post consecrationem incipitur a celebrante principali per verba: *Mysterium fidei*; populus autem eam prosequitur formula proposita.

III. Huius precis eucharisticae partes, quae sequuntur: *Ipse enim, Simili modo, Memores igitur,* necnon doxologiam finalem cantu proferri licet.

Prex eucharistica IV

I. Prex eucharistica quarta praefationem immutabilem habet et compendium plenius historiae salutis praebet. Adhiberi potest quando Missa praefatione propria caret, et opportunius dicitur in coetu fidelium, qui cognitione altiore Sacrae Scripturae pollent.

In hanc precem, ratione structurae, inseri nequit peculiaris formula pro defuncto.

II. In concelebratione:

1. Praefatio et *Confitemur tibi, Pater sancte,* usque ad *omnem sanctificationem compleret,* a solo celebrante principali, extensis manibus, proferuntur.

2. A *Quaesumus igitur, Domine,* usque ad *Respice, Domine* omnes concelebrantes omnia simul proferunt, hoc modo:

a) Quaesumus igitur, Domine, manibus ad oblata extensis, quas ad finem iungunt, nempe quando dicunt: *in foedus aeternum;*

b) Ipse enim, cum hora venisset et *Simili modo,* manibus iunctis, et caput inclinantes ad verba *gratias egit,* quae tantum ante consecrationem vini dicuntur in hac prece;

c) Verba Domini, manu dextera, si opportunum videtur, ad panem et ad calicem extensa; ad elevationem autem hostiam et calicem aspicientes ac postea profunde se inclinantes;

d) *Unde et nos,* manibus extensis;

e) Respice, Domine, profunde inclinati et manibus iunctis.

3. Intercessiones: *Nunc ergo, Domine, omnium recordare,* uni e concelebrantibus committi possunt, qui solus eas manibus extensis profert.

4. Doxologia in fine precis a solo celebrante principali aut ab omnibus concelebrantibus una cum celebrante principali profertur.

5. Acclamatio post consecrationem incipitur a celebrante principali per verba: *Mysterium fidei;* populus autem eam prosequitur formula proposita.

III. Huius precis eucharisticae partes, quae sequuntur: *Quaesumus igitur, Ipse enim, Simili modo, Unde et nos,* necnon doxologiam finalem cantu proferri licet.

PRAEFATIONES

Praefatio de Adventu, I

Sequens praefatio dicitur: a) tamquam propria in Missis de tempore a prima dominica Adventus usque ad diem 16 decembris; b) tamquam de tempore in ceteris Missis, quae celebrantur eodem tempore et praefatione propria carent.

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeterne Deus:
per Christum Dominum nostrum.
Qui, primo adventu in humilitate carnis assumptae,
dispositionis antiquae munus implevit,
nobisque salutis prepetuae tramitem reseravit:
ut, cum secundo venerit in suae gloria maiestatis,
manifesto demum munere capiamus,
quod vigilantes nunc audemus expectare promissum.
Et ideo cum Angelis et Archangelis,
cum Thronis et Dominationibus,
cumque omni militia caelestis exercitus,
hymnum gloriae tuae canimus,
sine fine dicentes:
Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus Sabaoth, etc.

Praefatio de Adventu, II

Sequens praefatio dicitur: a) tamquam propria in Missis de tempore a die 17 ad diem 24 decembris; b) tamquam de tempore in ceteris Missis, quae celebrantur eodem tempore et praefatione propria carent.

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeterne Deus:

per Christum Dominum nostrum.
Quem praedixerunt cunctorum praeconia prophetarum,
Virgo Mater ineffabili dilectione sustinuit,
Ioannes cecinit affuturum et adesse monstravit.
Qui suae nativitatis mysterium tribuit nos praevenire gaudentes,
ut et in oratione pervigiles
et in suis inveniat laudibus exsultantes.
Et ideo cum Angelis et Archangelis,
cum Thronis et Dominationibus,
cumque omni militia caelestis exercitus,
hymnum gloriae tuae canimus, sine fine dicentes:
Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus Sabaoth, etc.

Praefatio de dominicis Quadragesimae

Sequens praefatio dicitur tamquam propria in Missis de dominicis Quadragesimae.

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeterne Deus:
per Christum Dominum nostrum.
Quia fidelibus tuis dignanter impendis
quotannis paschalia sacramenta
in gaudio purificatis mentibus exspectare:
ut, pietatis officia et opera caritatis propensius exsequentes,
frequentatione mysteriorum, quibus renati sunt,
ad gratiae filiorum plenitudinem perducantur.
Et ideo cum Angelis et Archangelis,
cum Thronis et Dominationibus,
cumque omni militia caelestis exercitus,
hymnum gloriae tuae canimus,
sine fine dicentes:
Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus Sabaoth, etc.

Praefatio de dominicis per annum, I

Sequens praefatio dicitur tamquam propria in Missis de dominicis per annum.

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeterne Deus:

per Christum Dominum nostrum.
Cuius hoc mirificum fuit opus per paschale mysterium,
ut de peccato et mortis iugo ad hanc gloriam vocaremur,
qua nunc genus electum, regale sacerdotium,
gens sancta et acquisitionis populus diceremur,
et tuas annuntiaremus ubique virtutes,
qui nos de tenebris ad tuum admirable lumen vocasti.
Et ideo cum Angelis et Archangelis,
cum Thronis et Dominationibus,
cumque omni militia caelestis exercitus,
hymnum gloriae tuae canimus,
sine fine dicentes:
Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus Sabaoth, etc.

Preafatio de dominicis per annum, II

Sequens praefatio dicitur tamquam propria in Missis de dominicis per annum.

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeterne Deus:
per Christum Dominum nostrum.
Qui, humanis miseratus erroribus,
de Virgine nasci dignatus est.
Qui, crucem passus, a perpetua morte nos liberavit
et, a mortuis resurgens, vitam nobis donavit aeternam.
Et ideo cum Angelis et Archangelis,
cum Thronis et Dominationibus,
cumque omni militia caelestis exercitus,
hymnum gloriae tuae canimus,
sine fine dicentes:
Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus Sabaoth, etc.

Praefatio de Ss.ma Eucharistia

Sequens praefatio dicitur tamquam propria in Missa »In Cena Domini« et in festo Ss.mi Corporis Christi, necnon in omnibus Missis votivis de Ss.mo Eucharistiae Sacramento.

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeterne Deus:

per Christum Dominum nostrum.
Qui, verus aeternusque Sacerdos,
formam sacrificii perennis instituens,
hostiam tibi se primus obtulit salutarem,
et nos, in sui memoriam, praecepit offerre,
ut, in sacro convivio panem vitae sumentes,
mortem suam annuntiemus donec veniat.
Et ideo cum Angelis et Archangelis,
cum Thronis et Dominationibus,
cumque omni militia caelestis exercitus,
hymnum gloriae tuae canimus, sine fine dicentes:
Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus Sabaoth, etc.

Quando adhibetur Canon Romanus, in Missa »In Cena Domini« infra Actionem *Communicantes, Hanc igitur et Qui pridie* propria, ut in Missali.

Praefatio communis, I

Sequens praefatio dicitur in Missis, quae praefatione propria carent, nec sumere debent praefationem de tempore.

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeterne Deus:
per Christum Dominum nostrum.
In quo omnia instaurare tibi complacuit,
et de plenitudine eius nos omnes accipere tribuisti.
Cum enim in forma Dei esset, exinanivit semetipsum,
ac per sanguinem crucis saue pacificavit universa;
unde exaltatus est super omnia
et omnibus obtemperantibus sibi
factus est causa salutis aeternae.
Et ideo cum Angelis et Archangelis,
cum Thronis et Dominationibus,
cumque omni militia caelestis exercitus,
hymnum gloriae tuae canimus,
sine fine dicentes:
Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus Sabaoth, etc.

Praefatio communis, II

Sequens praefatio dicitur in Missis, quae praefatione propria carent, nec sumere debent praefationem de tempore.

Vere dignum et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi semper et ubique gratias agere:
Domine, sancte Pater, omnipotens aeterne Deus:
Qui bonitate hominem condidisti,
ac iustitia damnatum misericordia redemisti:
per Christum Dominum nostrum.
Per quem maiestatem tuam laudant Angeli,
adorant Dominationes, tremunt Potestates.
Caeli caelorumque Virtutes, ac beata Seraphim,
socia exsultatione concelebrant.
Cum quibus et nostras voces
ut admitti iubeas, deprecamur,
supplici confessione dicentes:
Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus Sabaoth, etc.

PRECES EUCHARISTICAE

PREX EUCHARISTICA I SEU CANON ROMANUS

UT IN MISSALI ROMANO

PREX EUCHARISTICA II

VERE DIGNUM et iustum est, aequum et salutare,
nos tibi, sancte Pater, semper et ubique gratis agere
per Filium dilectionis tuae Iesum Christum,
Verbum tuum per quod cuncta fecisti,
quem misisti nobis Salvatorem et Redemptorem,
incarnatum de Spiritu Sancto et ex Virgine natum.
Qui voluntatem tuam adimplens
et populum tibi sanctum acquirens
extendit manus cum pateretur,
ut mortem solveret et resurrectionem manifestaret.
Et ideo cum Angelis et omnibus Sanctis
gloriam tuam praedicamus, una voce dicentes:
Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus Sabaoth, etc.

Sacerdos, extensis manibus, dicit:

VERE SANCTUS es, Domine, fons omnis sanctitatis.

Iungit manus et, eas expansas super oblata tenens, dicit:

HAEC ERGO dona, quaesumus,
Spiritus tui rore sanctifica,
iungit manus
et signat semel super hostiam et calicem simul, dicens:
ut nobis Corpus et † Sanguis fiant Domini nostri Iesu Christi.
Iungit manus.

In formulis, quae sequuntur, verba Domini proferantur disticte et aperte, prouti natura eorundem verborum requirit.

QUI CUM PASSIONI voluntariae traderetur,
accipit hostiam ambabus manibus
eamque parum elevatam super altare tenens,
prosequitur:
accepit panem et *caput inclinat* gratias agens fregit,
deditque discipulis suis, dicens:

ACCIPITE ET MANDUCATE:
HOC EST ENIM CORPUS MEUM,
QUOD PRO VOBIS TRADETUR.

Hostiam consecratam ostendit populo, reponit super patenam, et genuflexus adorat. Tunc, detecto calice, dicit:

Simili modo, postquam cenatum est,
accipit calicem ambabus manibus
eumque parum elevatum super altare tenens,
prosequitur:
accipiens et calicem,
caput inclinat
iterum gratias agens dedit discipulis suis, dicens:

ACCIPITE ET BIBITE EX EO OMNES:
HIC EST ENIM CALIX SANGUINIS MEI
NOVI ET AETERNI TESTAMENTI,
QUI PRO VOBIS ET PRO MULTIS EFFUNDETUR
IN REMISSIONEM PECCATORUM.
HOC FACITE IN MEAM COMMEMORATIONEM.

Calicem ostendit populo, deponit super corporale, cooperit, et genuflexus adorat.

Deinde dicit:

Mysterium fidei:

Et populus prosequitur, acclamans:

Mortem tuam annuntiamus, Domine,
et tuam resurrectionem confitemur, donec venias.

Aliae acclamationes, p. 349

Extensis manibus, sacerdos dicit:

MEMORES IGITUR mortis et resurrectionis eius,
tibi, Domine, panem vitae et calicem salutis offerimus,
gratias agentes quia nos dignos habuisti adstare coram te
et tibi ministrare.

Iungit manus et, profunde inclinatus, dicit:

ET SUPPLICES deprecamur
ut Corporis et Sanguinis Christi participes
a Spiritu Sancto congregemur in unum.

Erigit se et, extensis manibus, prosequitur:

RECORDARE, DOMINE, Ecclesiae tuae toto orbe diffusae,
ut eam in caritate perficias
una cum Papa nostro N. et Episcopo nostro N. et universo clero.

In Missis pro defunctis addi potest:

Memento famuli tui (famulae tuae) N.,
quem (quam) (hodie) ad te ex hoc mundo vocasti.
Concede, ut, qui (quae) complantatus (complantata) fuit similitudini mortis Filii tui,
simul fiat et resurrectionis ipsius.

MEMENTO ETIAM fratrum nostrorum,
qui in spe resurrectionis dormierunt,
omniumque defunctorum,
et eos in lumen vultus tui admitte.

Omnium nostrum, quaesumus, miserere,
ut cum beata Dei Genetrice Virgine Maria, beatis Apostolis
et omnibus Sanctis, qui tibi a saeculo placuerunt,
aeternae vitae mereamur esse consortes,
et te laudemus et glorificemus
iungit manus
per Filium tuum Iesum Christum.

Discooperit calicem et, eum elevans cum hostia, cantat vel clara voce dicit:

PER IPSUM et cum ipso et in ipso
est tibi Deo Patri omnipotenti,
in unitate Spiritus Sancti,
omnis honor et gloria,
per omnia saecula saeculorum.
Populus respondet:
Amen.

PREX EUCHARISTICA III

Sacerdos, extensis manibus, dicit:

VERE SANCTUS es, Domine,
et merito te laudat omnis a te condita creatura,
quia per Filium tuum, Dominum nostrum Iesum Christum,
Spiritus Sancti operante virtute,
vivificas et sanctificas universa,
et populum tibi congregare non desinis,
ut a solis ortu usque ad occasum
oblatio munda offeratur nomini tuo.

Iungit manus, easque expansas super oblata tenens, prosequitur:

SUPPLICES ERGO te, Domine, deprecamur,
ut haec munera, quae tibi sacranda detulimus,
eodem Spiritu sanctificare digneris,
iungit manus
et signat semel super hostiam et calicem simul, dicens:
ut Corpus et † Sanguis fiant
Filii tui Domini nostri Iesu Christi,
iungit manus
cuius mandato haec mysteria celebramus.

In formulis, quae sequuntur, verba Domini proferantur distincte et aperte, prouti natura eorundem verborum requirit.

IPSE ENIM in qua nocte tradebatur
accipit hostiam ambabus manibus
eamque parum elevatam super altare tenens,
prosequitur:
accepit panem
caput inclinat
et tibi gratias agens benedixit,
fregit, deditque discipulis suis, dicens:

ACCIPITE ET MANDUCATE EX HOC OMNES:
HOC EST ENIM CORPUS MEUM,
QUOD PRO VOBIS TRADETUR.

Hostiam consecratam ostendit populo, deponit super patenam, et genuflexus adorat. Tunc, detecto calice, dicit:

Simili modo, postquam cenatum est,
accipit calicem ambabus manibus
eumque parum elevatum super altare tenens,
prosequitur:
accipiens calicem,
caput inclinat
et tibi gratias agens benedixit,
deditque discipulis suis, dicens:

ACCIPITE ET BIBITE EX EO OMNES:
HIC EST ENIM CALIX SANGUINIS MEI
NOVI ET AETERNI TESTAMENTI,
QUI PRO VOBIS ET PRO MULTIS EFFUNDETUR
IN REMISSIONEM PECCATORUM.
HOC FACITE IN MEAM COMMEMORATIONEM.

Calicem ostendit populo, deponit super corporale, cooperit, et genuflexus adorat.
Deinde dicit:

Mysterium fidei:

Et populus prosequitur, acclamans:

Mortem tuam annuntiamus, Domine,
et tuam resurrectionem confitemur, donec venias.

Aliae acclamationes, p. 349

Deinde sacerdos, extensis manibus, dicit:

MEMORES IGITUR, Domine,
eiusdem Filii tui salutiferae passionis
necnon mirabilis resurrectionis et ascensionis in caelum,
sed et praestolantes alterum eius adventum,
hoc sacrificium vivum et sanctum.

Iungit manus et, profunde inclinatus, prosequitur:

RESPICE, QUAESUMUS, in oblationem Ecclesiae tuae
et agnoscens Hostiam,
cuius voluisti immolatione placari,
concede, ut qui Corpore et Sanguine Filii tui reficimur,
Spiritu eius Sancto repleti,
unum corpus et unus spiritus inveniamur in Christo.

Erigit se et, extensis manibus, prosequitur:

IPSE NOS tibi perficiat munus aeternum,
ut cum electis tuis hereditatem consequi valeamus,
in primis cum beatissima Virgine, Dei Genetrice, Maria,
cum beatis Apostolis tuis et gloriosis Martyribus
(cum Sancto N.: *Sancto diei vel patrono)* et omnibus Sanctis,
quorum intercessione perpetuo apud te confidimus adiuvari.

HAEC HOSTIA nostrae reconciliationis proficiat, quaesumus, Domine,
ad totius mundi pacem atque salutem.
Ecclesiam tuam, peregrinantem in terra,
in fide et caritate firmare digneris
cum famulo tuo Papa nostro N. et Episcopo nostro N.,
cum episcopali ordine et universo clero
et omni populo acquisitionis tuae.
Votis huius familiae, quam tibi adstare voluisti, adesto propitius.
Omnes filios tuos ubique dispersos
tibi, clemens Pater, miseratus coniunge.
† Fratres nostros defunctos

et omnes qui, tibi placentes, ex hoc saeculo transierunt,
in regnum tuum benignus admitte,
ubi fore speramus, ut simul gloria tua perenniter satiemur,
per ChristumDominum nostrum,
per quem mundo bona cuncta largiris. †

Discooperit calicem et, eum elevans cum hostia, cantat vel clara voce dicit:

PER IPSUM et cum ipso et in ipso
est tibi Deo Patri omnipotenti,
in unitate Spiritus Sancti,
omni honor et gloria,
per omnia saecula saeculorum.
populus respondet:
Amen.

Quando haec prex eucharistica in Missis defunctorum adhibetur, dicitur:

† Memento famuli tui (famulae tuae) N.,
quem (quam) (hodie) ad te te ex hoc mundo vocasti.
Concede, ut, qui (quae) complantatus (complantata) fuit
similitudini mortis Filii tui,
simul fiat et resurrectionis ipsius,
quando mortuos suscitabit in carne de terra
et corpus humilitatis nostrae
configurabit corpori claritatis suae.
Sed et fratres nostros defunctos,
et omnes qui, tibi placentes, ex hoc saeculo transierunt,
in regnum tuum benignus admitte,
ubi fore speramus, ut simul gloria tua perenniter satiemur,
quando omnem lacrimam absterges ab oculis nostris,
quia te, sicuti es, Deum nostrum videntes,
tibi similes erimus cuncta per saecula,
et te sine fine laudabimus,
iungit manus
per Christum Dominum nostrum,
per quem mundo bona cunsta largiris. †

PREX EUCHARISTICA IV

VERE DIGNUM EST tibi gratias agere,
vere iustum est te glorificare, Pater sancte,
quia unus es Deus vivus et verus,
qui es ante saecula et permanes in aeternum,
inaccessibilem lucem inhabitans;
sed et qui unus bonus atque fons vitae cuncta fecisti,
ut creaturas tuas benedictionibus adimpleres
multasque laetificares tui luminis claritate.
Et ideo coram te innumerae astant turbae angelorum,
qui die ac nocte serviunt tibi
et, vultus tui gloriam contemplantes,
te incessanter glorificant.
Cum quibus et nos et, per nostram vocem,
omnis quae sub caelo est creatura
noment uum in exsultatione confitemur, canentes:
Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus Sabaoth, etc.

Sacerdos, extensis manibus, dicit:

CONFITEMUR TIBI, Pater sancte,
quia magnus es et omnia opera tua
in sapientia et caritate fecisti.
Hominem ad tuam imaginem condidisti,
eique commisisti mundi curam uiversi,
ut, tibi soli creatori serviens, creaturis omnibus imperaret.
Et cum amicitiam tuam, non oboedines, amisisset,
non eum dereliquisti in mortis imperio.
Omnibus enim misericorditer subvenisti,
ut te quaerentes invenirent.
Sed et foedera pluries hominibus obtulisti
eosque per prophetas erudisti in exspectatione salutis.
Et sic, Pater sancte, mundum dilexisti,
ut, completa plenitudine temporum,
Unigenitum tuum nobis mitteres Salvatorem,
Qui, incarnatus de Spiritu Sancto et natus ex Maria
Virgine,
in nostra condicionis forma est conversatus
per omnia absque peccato;
salutem evangelizavit pauperibus,
redemptionem captivis,
moestis corde laetitiam.

Ut tuam vero dispensationem impleret,
in mortem tradidit semetipsum
ac, resurgens a mortuis,
mortem destruxit vitamque renovavit.
Et, ut non amplius nobismetipsis viveremus,
sed sibi qui nobis mortuus est atque surrexit,
a te, Pater, misit Spiritum Sanctum primitias credentibus,
qui, opus suum in mundo perficiens,
omnem sanctificationem compleret.

Iungit manus, easque expansas super oblata tenens, prosequitur:

QUAESUMUS IGITUR, Domine, ut idem Spiritus Sanctus
haec munera sanctificare dignetur,
iungit manus
et signat semel super hostiam et calicem simul, dicens:
ut Corpus et † Sanguis fiant Domini nostri Ieus Christi
iungit manus
ad hoc magnum mysterium celebrandum,
quod ipse nobis reliquit in foedus aeternum.

In formulis, quae sequuntur, verba Domini proferantur distince et aperte, prout natura eorundem verborum requirit.

IPSE ENIM, cum hora venisset
ut glorificaretur a te, Pater sancte,
ac dilexisset suos qui erant in mundo,
in finem dilexit eos:
et cenantibus illis
accipit hostiam ambabus manibus,
eamque parum elevatam super altare tenens,
prosequitur:
accepit panem, benedixit ac fregit,
deditque discipulis suis, dicens:

ACCIPITE ET MANDUCATE EX HOC OMNES:
HOC EST ENIM CORPUS MEUM,
QUOD PRO VOBIS TRADETUR.

Hostiam consecratam ostendit populo, deponit super patenam, et genuflexus adorat. Tunc, detecto calice, dicit:

Simili modo
accipit calicem ambabus manibus,
eumque parum elevatum super altare tenens,
prosequitur:

accipiens calicem, ex genimine vitis repletum,
caput inclinat gratias egit, deditque discipulis suis, dicens:

ACCIPITE ET BIBITE EX EO OMNES:
HIC EST ENIM CALIX SANGUINIS MEI
NOVI ET AETERNI TESTAMENTI,
QUI PRO VOBIS ET PRO MULTIS EFFUNDETUR
IN REMISSIONEM PECCATORUM.
HOC FACITE IN MEAM COMMEMORATIONEM.

Calicem ostendit populo, deponit super corporale, cooperit, et genuflexus adorat.

Deinde dicit:

Mysterium fidei:

Et populus prosequitur, acclamans:

Mortem tuam annuntiamus, Domine,
et tuam resurrectionem confitemur, donec venias.

Aliae acclamationes, p. 349

Deinde sacerdos, extensis manibus, dicit:

UNDE ET NOS, Domine, redemptionis nostrae memoriale nunc celebrantes,
mortem Christi eiusque descensum ad inferos recolimus,
eius resurrectionem et ascensionem ad tuam dexteram profitemur,
et, exspectantes ipsius adventum in gloria,
offerimus tibi eius Corpus et Sanguinem,
sacrificium tibi acceptabile et toti mundo salutare.

Iungit manus et, profunde inclinatus, prosequitur:

RESPICE, DOMINE, in Hostiam, quam Ecclesiae tuae ipse parasti,
et concede benignus omnibus qui ex hoc uno pane participabunt et calice,
ut, in unum corpus a Sancto Spiritu congregati,
in Christo hostia viva perficiantur, ad laudem gloriae tuae.

Erigit se et, extensis manibus, prosequitur:

NUNC ERGO, DOMINE, omnium recordare,
pro quibus tibi hanc oblationem offerimus:
in primis famuli tui, Papae nostri N.,
Episcopi nostri N., et Episcoporum ordinis universi,
sed et totius cleri, et offerentium, et circum adstantium,
et cuncti populi tui,
et omnium, qui te quaerunt corde sincero.
Memento etiam illorum, qui obierunt in pace Christi tui,
et omnium defunctorum, quorum fidem tu solus cognovisti.
Nobis omnibus, filiis tuis, clemens Pater, concede,
ut caelestem hereditatem consequi valeamus
cum beata Virgine, Dei Genetrice, Maria,
cum Apostolis et Sanctis tuis
in regno tuo, ubi cum universa creatura,
a corruptione peccati et mortis liberata,
te glorificemus per Christum Dominum nostrum,
iungit manus,
per quem mundo bona cuncta largiris.

Discooperit calicem et, eum elevans cum hostia, cantat vel clara voce dicit:

PER IPSUM et cum ipso et in ipso
est tibi Deo Patri omnipotenti,
in unitate Spiritus Sancti,
omnis honor et gloria,
per omnia saecula saeculorum.
Populus respondet:
Amen.

ACCLAMATIONES POST CONSECRATIONEM AD LIBITUM SELIGENDAE

1. Mortem tuam annuntiamus, Domine,
   et tuam resurrectionem confitemur, donec venias.
2. Quotiescumque manducamus panem hunc et calicem bibimus, mortem tuam annuntiamus, Domine, donec venias.
3. Salvator mundi, salva nos,
   qui per crucem et resurrectionem tuam liberasti nos.

HRVATSKI PRIJEVOD NOVIH KANONA

PREDSLOVLJE U DOŠAŠĆU I

Uzima se: a) kao vlastito na misama u došašću, i to od 1. nedjelje došašća do 16. prosinca; b) kroz to isto vrijeme na drugim misama koje nemaju vlastitog predslovlja.

UISTINU JE DOSTOJNO I PRAVEDNO, pravo i spasonosno da vazda i svagdje zahvaljujemo tebi, Gospodine, sveti Oče, svemogući vječni Bože, po Kristu našem Gospodinu.

1 On je već došao uzevši naše ljudsko tijelo
2 da ispuni vječnu Božju zamisao
3 i nama otvori put trajnog spasenja.
4 On će opet doći u slavi svoga veličanstva
5 da mi konačno u punini postignemo
6 ono što sada bdjenjem (vjerom) tek očekujemo kao obećanje.

I stoga s anđelima i arhanđelima, s prijestoljima i gospodstvima i sa svom nebeskom vojskom pjesmu tvoje slave pjevamo bez prestanka govoreći:
Svet, Svet, Svet . . .

PREDSLOVLJE U DOŠAŠĆU II

Uzima se: a) kao vlastito na misama u došašću od 17. do 24. prosinca; b) kroz to isto vrijeme na drugim misama koje nemaju vlastitog predslovlja.

. . . po Kristu našem Gospodinu.
1 Njega su proroci pjesmom navijestili,
2/3 njega je Djevica Marija s neizrecivom ljubavlju nosila,
4/5 a Ivan najavio da će doći i na nj pokazao kad je došao.
6 On je dao da se i mi unaprijed radujemo
7 otajstvu njegova rođenja
8 da nas nađe budne u molitvi
9 i vesele što njega slavimo.

PREDSLOVLJE U KORIZMENE NEDJELJE

Uzima se vlastito na misama u korizmene nedjelje.

... po Kristu našem Gospodinu.

1 Jer svojim vjernima dobrostivo daješ
2 da svake godine očišćene duše u radosti očekuju
3 da revnije njegujući pobožnost i djelotvornu ljubav
4 te slaveći otajstva kojima su ponovo rođeni
5 budu privedeni k punini milosti posinovljenja.

PREDSLOVLJE U OBIČNE NEDJELJE I

Uzima se kao vlastito na misama običnih nedjelja.

... po Kristu našem Gospodinu.

1 On nas je čudesno svojom smrću i uskrsnućem oslobodio
2 od grijeha i smrtnog jarma
3 i pozvao nas na slavu novog života.
4/5 Zbog toga se nazivamo rod izabrani, kraljevsko svećeništvo,
6 sveti puk i narod koji tebi pripada;
7 i tako svagdje naviještamo tvoja silna djela
8 što si nas iz tame pozavo k divnome svojem svjetlu.

PREDSLOVLJE U OBIČNE NEDJELJE II

... po Kristu našem Gospodinu.

1 Iz samilosti prema našoj bijedi
2 on se dobrohotno rodio od Djevice Marije.
3 On nas je svojim trpljenjem na križu izbavio od vječne smrti
4 i svojim nam uskrsnućem od mrtvih darovao neprolazan život.

PREDSLOVLJE O PRESVETOJ EUHARISTIJI

Uzima se kao vlastito na misi Večere Gospodinove i na blagdan Tijelova kao i na svim zavjetnim misama sakramenta presvete euharistije.

... po Kristu našem Gospodinu.

1 On, pravi i vječni Svećenik,
2 ustanovi sveudiljnu žrtvu,
3 prvi sam sebe tebi prikaza kao spasonosnu žrtvu,
4 a nama naredi da je prinosimo u spomen na njega;
5 a da hraneći se kruhom života na svetoj gozbi,
6 njegovu smrt naviještamo dok on ne dođe u slavi.

PREDSLOVLJE U OBIČNE DANE I

Uzima se na misama koje nemaju vlastitog predslovlja ni dana ni svetog vremena.

... po Kristu našem Gospodinu.

1 U njemu si dobrostivo sve obnovio i
2 dao da svi primimo od njegove punine.
3/4 On pravi Bog, sam se ponizi
5 i krvlju na križu prolivenom sve pomiri;
6 Zbog toga je uzdignut nad svako stvorenje
7 i svima koji ga slijede
8 postade izvor vječnoga spasenja.

PREDSLOVLJE U OBIČNE DANE

1 U svojoj dobroti čovjeka si stvorio,
2 i njega pun milosrđa od pravedne osude izbavio,
3 po Kristu našem Gospodinu ...

EUHARISTIJSKA MOLITVA II

1 Uistinu je dostojno i pravedno, pravo i spasonosno
2 da tebi sveti Oče, vazda i svagdje zahvaljujemo,
3 po ljubljenom Sinu tvome, Isusu Kristu,
4 jer on je tvoja Riječ po kojoj si sve stvorio;

5 njega si poslao da nas spasi i otkupi;
6 on je postao čovjekom po Duhu Svetom i rodio se od Marije Djevice.
7 Da ispuni tvoju volju
8 i da tebi pridobije sveti narod,
9 raširio je ruke kad je trpio
10 da uništi smrt i objavi uskrsnuće.
11 I stoga s anđelima i sa svim svetima
12 naviještamo tvoju slavu jednoglasno govoreći:
13 Svet, svet, svet . . .

Svećenik govori raširenih ruku

14 UISTINU SVET si, Gospodine, izvore svake svetosti

Sklopi ruke i držeći ih ispružene nad darovima, govori:

15 STOGA te molimo: posveti ove darove
16 rosom svoga Duha,

sklopi ruke i jedamput načini znak križa zajednom nad kaležom i hostijom govoreći:

17 da nam postanu Tijelo i Krv Gospodina našega Isusa Krista:

sklopi ruke. U slijedećim molitvama neka se Gospodinove riječi izgovaraju jasno i razgovjetno, kako to iziskuje i sama narav tih riječi:

18 Kad je on imao biti predan svojevoljno muci

primi hostiju objema rukama i držeći je malo uzdignutu iznad oltara nastavlja:

19 uze kruh i *nakloni glavu,* dajući tebi hvalu razlomi ga i pruži svojim učenicima govoreći:

20 UZMITE I JEDITE: OVO JE MOJE TIJELO KOJE SE ZA VAS PREDAJE.

Posvećenu hostiju pokaže puku, odloži je na patenu i pokloni se. Tada otkrije kalež i reče:

21 Isto tako po večeri

uzme kalež objema rukama, drži ga malo uzdignutog nad oltarom i nastavlja:
uze čašu, nakloni glavu

22 ponovo dade tebi hvalu i pruži je svojim učenicima govoreći:

23 UZMITE I PIJTE IZ NJE SVI:
24 OVO JE ČAŠA MOJE KRVI NOVOGA I VJEČNOGA SAVEZA
25 KOJA SE PROLIJEVA ZA VAS I ZA SVE LJUDE NA OTPUŠTENJE GRIJEHA.
26 TO ČINITE U SPOMEN NA MENE.

Pokaže kalež narodu, odloži ga na tjelesnik, pokrije i pokloni se. Zatim reče:

27 Otajstvo vjere.

A narod proslijedi poklikom:

28 Gospodine, tvoju smrt naviještamo,
Tvoje uskrsnuće slavimo,
Tvoj dolazak u slavi iščekujemo.

Druge poklike vidi na str. 360

Svećenik govori raširenih ruku:

29 SLAVEĆI DAKLE spomen smrti i uskrsnuća Tvog Sina,
30 prikazujemo tebi, Gospodine, kruh života i čašu spasenja.
31 I hvalu ti iskazujemo što si nas pozvao
da stojimo pred tobom i da ti služimo.

Sklopi ruke i duboko naklonjen govori:

32 PONIZNO te molimo
33 da nas pričesnike tijela i krvi Kristove
34 Duh Sveti sabere u jedno.

Uspravi se i proslijedi raširenih ruku:

35 SPOMENI SE, Gospodine, svoje Crkve koja je raspršena po svemu krugu zemaljskom

36 i usavršuj je u ljubavi
37 zajedno s papom našim I. i biskupom našim I., sa sveukupnim svećenstvom i svetim pukom.

U misama za mrtve može se dodati:

37a Spomeni se sluge svoga (službenice svoje) I. koga (koju) si (danas) pozvao k sebi s ovoga svijeta.
37b Daj da on koji (ona koja) je kršten (a) u smrt Tvoga Sina,
37c bude dionikom i njegova uskrsnuća.
38 Spomeni se također i naše braće
39 koja su usnula u nadi uskrsnuća
40 svih preminulih
41 Gospodine, privedi ih da gledaju tvoje lice.
42 Molimo te, smiluj se nama svima
43 da s blaženom Bogorodicom Djevicom Marijom, s blaženim apostolima
44 i sa svim svetima koji su ti se od vijeka svidjeli
45 zavrijedimo biti dionici vječnoga života i da te hvalimo i slavimo

sklopi ruke

46 po tvome Sinu Isusu Kristu.

Otkrije kalež i podignuvši ga s hostijom pjeva ili razgovjetno kaže
47 Po Njemu, s njime i u njemu jest
48 tebi Bogu, Ocu svemogućemu,
49 u jedinstvu Duha Svetoga,
50 svaka čast i slava
51 u sve vijeke vjekova.
Svi odgovore:
Amen.

EUHARISTIJSKA MOLITVA III

1 UISTINU SVET si Gospodine,
2 i s pravom te slavi svako stvorenje koje si sazdao,
3 jer ti svemu daješ život i sve posvećuješ
4 po svome Sinu, našem Gospodinu Isusu Kristu
5 djelotvornom silom Duha Svetoga;
6 i ti neprestano okupljaš narod

7 da od istoka sunca do zapada
8 tvom imenu prikazuje čistu žrtvu.
9 STOGA TE PONIZNO molimo, Gospodine,
10 ove darove koje ti donosimo na posvećenje
11 svojim Duhom dobrostivo posveti
12 da postanu tijelo i krv
13 tvoga Sina, našega Gopodina Isusa Krista
14 po čijem nalogu slavimo ova otajstva.
15 ONE NOĆI u kojoj je bio predan
16 on uze kruhi riječima blagoslova dade tebi hvalu,
17 razlomi ga i pruži svojim učenicima govoreći:
18 UZMITE I JEDITE OD OVOGA SVI:
19 OVO JE MOJE TIJELO KOJE SE ZA VAS PREDAJE.
20 Isto tako po večeri uze čašu,
21 riječima blagoslova dade tebi hvalu
22 i pruži je svojim učenicima govoreći:
23 UZMITE I PIJTE IZ NJE SVI:
24 OVO JE ČAŠA MOJE KRVI NOVOGA I VJEČNOGA SAVEZA
25 KOJA SE PROLIJEVA ZA VAS I ZA SVE LJUDE
26 NA OTPUŠTENJE GRIJEHA.
27 TO ČINITE U SPOMEN NA MENE.
28-29 Otajstvo **(i poklici kao u II euharistijskoj molitvi)**
30 STOGA, GOSPODINE, SLAVEĆI spomen
31 spasonosne muke Tvoga Sina,
32 njegova slavnog uskrsnuća i uzašašća u nebesku slavu
33 i iščekujući njegov drugi dolazak,
34 prikazujemo ti sa zahvalom
35 ovu živu i svetu žrtvu.
36 POGLEDAJ, MOLIMO, Gospodine na žrtvu svoje Crkve,
37 i prepoznaj u njoj žrtvu svoga Sina kojom smo s Tobom izmireni.
38 Dopusti da se mi koji se okrijepimo tijelom i krvlju Sina tvoga
39 ispunimo njegovim Svetim Duhom
40 i postanemo jedno tijelo i jedan duh u Kristu.
41 NEKA ON učini da ti budemo trajni žrtveni dar
42 te da uzmognemo postići baštinu s tvojim izabranicima
43 ponajprije s blaženom Djevicom Marijom

44 s blaženim tvojim apostolima i slavnim mučenicima
45 (sa svetim I — **svetac dana ili zaštitnik)** i sa svima svetima
46 kojih će nas zagovor kod tebe, uzdamo se, uvijek pomagati.
47 Molimo te, Gospodine, neka ova žrtva našeg pomirenja
48 koristi miru i spasenju **cijelog svijeta.**
49 Učvrsti dobrostivo u vjeri i ljubavi
50 svoju Crkvu koja putuje ovom zemljom
51 zajedno sa slugom svojim papom našim I. i s biskupom našim I.
52 sa zborom biskupa, svim svećenicima
53 i cijelim svojim svetim pukom.
54 Usliši blagohotno molbe svoje obitelji koja ovdje pred tobom stoji.
55 Svu svoju djecu posvuda raspršenu
56 k sebi, blagi Oče, milostivo privedi.
57 Našu preminulu braću
58 i sve koji ugodivši tebi pođoše s ovoga svijeta
59 ljubezno primi u svoje kraljevstvo
60 gdje ćemo i mi svi skupa, kako se nadamo, biti zauvijek ispunjeni
61 tvojom slavom
62 po Kristu našem Gospodinu
63 po kome sva dobra svijetu dijeliš.
64 Po Njemu, s njime i u njemu . . .

U misama za pokojne govori se: od br. 57ss.

65 Spomeni se svoga sluge (svoje službenice) I.
66 koga (koju) si (danas) k sebi pozvao s ovoga svijeta.
67 Daj da on koji (ona koja) je kršten (a) u smrt tvoga Sina
68-69 bude dionikom i njegova uskrsnuća
70 kad uskrisi iz zemlje mrtve
71-72 te naše slabo tijelo upriliči svome slavnom tijelu
73 I našu preminulu braću
74 i sve koji ugodivši tebi pođoše s ovoga svijeta
75 ljubezno primi u svoje kraljevstvo
76 gdje ćemo i mi svi skupa, kako se nadamo, biti zauvijek ispunjeni tvojom slavom
77 kad otareš svaku suzu s naših očiju,
78 jer ćemo tebe, svojega Boga, gledati kakav jesi,
79 i bit ćemo zauvijek tebi slični

80 i neprestano ćemo te slaviti
81 po Kristu našem Gospodinu
82 po kome sva dobra svijetu dijeliš.

EUHARISTIJSKA MOLITVA IV

1 UISTINU JE DOSTOJNO da tebi hvalu iskazujemo,
2 uistinu je pravedno da slavimo tebe, sveti Oče,
3 jer ti si jedini živi i pravi Bog;
4 ti si oduvijek i ostaješ zauvijek
5 i boraviš u nepristupačnoj vjetlosti.
6 Ti, koji si jedini dobar i izvor života, sve si učinio
7 da svoja stvorenja obaspeš blagoslovima
8 i sve obraduješ sjajem svoga svjetla.
9 I zato pred tobom stoje bezbrojne anđeoske čete,
10 danju ti i noću služe
11 i promatrajući tvoju slavu bez prestanka te veličaju.
12 S njima i mi, a preko našeg glasa,
13 sva stvorenja koja su pod nebom,
14 s pjesmom zanosno slavimo tvoje ime.
15 Svet, Svet, Svet . . .
20 SLAVIMO TE, Oče sveti,
21 jer si velik i sva si svoja djela
22 učinio u mudrosti i ljubavi.
23 Čovjeka si sazdao na svoju sliku
24 i povjerio mu brigu za cijeli svijet,
25 da on upravlja svim stvorenjima a on služi samo tebi
svome Stvoritelju.
26 A kad je neposluhom izgubio tvoje prijateljstvo
27 nisi ga ostavio pod vlašću smrti.
28 Milosrdno si pritekao u pomoć svima,
29 da te traže i da te nađu.
30 Mnogo si puta ljudima ponudio i savez
31 i po prorocima ih poučio da očekuju spasenje.
32 I tako si, sveti Oče, ljubio svijet
33 da si nam u punini vremena
34 poslao Spasitelja, jedinorođenoga Sina svoga.
35 On se utjelovio po Duhu Svetom, rodio od Marije Dje-
vice
36 i živio je posve kao i mi,
37 u svemu sličan nama osim u grijehu.
38 Siromasima je najvestio radosnu vijest spasenja,
39 zarobljenima oslobođenje,

40 radost onima koji su tužna srca.
41 A da ostvari ono što si Ti odredio
42 predao je sama sebe u smrt
43 i, uskrsnuvši od mrtvih,
44 uništio je smrt i obnovio život.
45 I da ne živimo više sebi samima,
36 nego njemu koji je za nas umro i uskrsnuo,
47 onima koji vjeruju poslao je kao prvi dar od tebe, Oče, Duha Svetoga,
48 da u svijetu izvodi njegovo djelo i
49 nama daje svako posvećenje.
50 MOLIMO GOSPODINE, da taj Duh Sveti
51 dobrostivo posveti ove darove
52 da postanu tijelo i krv Gospodina našeg Isusa Krista
53 Kako bismo slavili ovo veliko otajstvo
54 koje nam je on ostavio na vječni savez.
55-56 KADA JE DOŠAO čas da ga ti, Oče sveti, proslaviš
57 on ljubeći svoje koji su na svijetu,
58 iskaza im ljubav do vrhunca;
58 i dok su večerali uze kruh,
60 blagoslivljajući tebe razlomi ga
61 i pruži svojim učenicima govoreći:
62 **UZMITE I JEDITE:**
63 **OVO JE MOJE TIJELO KOJE SE ZA VAS PREDAJE.**
64 Isto tako uze čašu napunjenu trsovim rodom,
65 zahvali ti i pruži je svojim učenicima govoreći:
66 **UZMITE I PIJTE:**
67 **OVO JE ČAŠA MOJE KRVI NOVOGA I VJEČNOGA SAVEZA**
68 **KOJA SE PROLIJEVA ZA VAS I ZA SVE LJUDE**
69 **NA OTPUŠTENJE GRIJEHA.**
70 **TO ČINITE U SPOMEN NA MENE.**
71-72 Otajstvo vjere **(poklici kao u euharistijskoj molitvi II)**
73 ZBOG TOGA I MI, Gospodine, slaveći sada spomenčin našeg otkupljenja,
74 sjećamo se Kristove smrti i njegova silaska u kraljevstvo mrtvih,
75 naviještamo njegovo uskrsnuće i uzašašće tebi zdesna

76 te očekujući njegov slavni dolazak
77 prikazujemo ti njegovo tijelo i krv,
78 žrtvu tebi ugodnu i spasonosnu cijelom svijetu.
79 POGLEDAJ, GOSPODINE, na žrtvu koju si sam dao svojoj Crkvi
80 i dobrostivo udijeli svima koji budu blagovali od ovoga jednoga kruha i od ove čaše
81 da sabrani Duhom Svetim u jedno tijelo
82 postanu u Kristu živi žrtveni dar Tebi na slavu.
85 SJETI SE, Gospodine, sada i svih onih
86 za koje ti prinosimo ovu žrtvu:
87 ponajprije svoga sluge, Pape našega I.
88 našega biskupa I, svega zbora biskupa,
89 svih svećenika, onih koji prinose svoj dar, svih ovih koji ovdje pred tobom stoje,
90 cijeloga svoga naroda
91 isvih koji te traže iskrena srca.
92 Spomeni se također i onih koji su preminuli u miru Krista tvoga,
93 i svih preminulih čiju si vjeru samo ti spoznao.
94 Daj, blagi Oče, svima nama, svojoj djeci
95 da uzmognemo s blaženom Djevicom, Bogorodicom Marijom,
96 s tvojim apostolima i svetima
97 postići nebesku baštinu
98 u tvome kraljevstvu gdje ćemo te sa svim stvorenjima,
99 oslobođenim od raspadljivosti grijeha i smrti,
100 slaviti po Kristu našem Gospodinu
101 po kome sva dobra svijeta dijeliš.
102 Po njemu, s njime i u njemu jest
103 Tebi Bogu, Ocu svemogućemu,
104 u jedinstvu Duha Svetoga,
105 svaka čast i slava
106 u sve vijeke vjekova.
Amen.

SVAKI PUT KAD JEDEMO OVAJ KRUH I PIJEMO OVU ČAŠU,
GOSPODINE, TVOJU SMRT NAVIJEŠTAVAMO DOK NE DOĐEŠ.

SPASITELJU SVIJETA, SPASI NAS!
TI KOJI SI NAS OSLOBODIO SVOJIM KRIŽEM
I USKRSNUĆEM!

PISMO VIJEĆA ZA PROVEDBU LITURGIJSKE UREDBE PREDSJEDNICIMA BISKUPSKIH KONFERENCIJA

Objavljivanje novih »euharistijskih molitava« (anafora, kanona) za rimsku liturgiju — ta zaista nova pjesma što je Duh Sveti stavlja na usta Crkve koja moli — pruža mi prigodu da po prvi put, kao predsjednik Vijeća stupim u vezu s Vašom Preuzvišenosti, a preko Vas i sa svima pastirima, svećenstvom, redovnicima i vjernicima vašeg naroda, naročito s onima koji svom dušom promiču inteligentnu, sređenu i dinamičnu liturgijsku obnovu u duhu koncila i dokumenata koji su mu slijedili.

Ugodno mi je što vam zajedno s tekstom triju anafora i osam novih predslovlja mogu saopćiti i neke »upute« koje će svećenicima i vjerenicima poslužiti kao misli vodilje, da shvate uzroke tih novosti, njihov smisao i načela koja ih vode, pa da ih tako mudro i plodonoslo primijene u praksi.

To će omogućiti da se poveća i produbi kateheza o misi a posebno o euharistijskoj molitvi, kako se već počelo kad je uveden živi jezik u taj dio euharistijskog obreda. Crkva očekuje da će od katehetskog razgledanja tako bogatih i raznolikih tema euharistijsko svetkovanje postati življe i djelatvornije, a ujedno da će se euharistijski misterij dublje shvaćati.

Ovo objavljivanje novih euharistijskih molitava potvrđuje također namjeru Sv. stolice, da se — po osobama koje slijede jedna poslije druge — nastavi ostvarivanje koncilske odluke koja traži »opću i ozbiljnu liturgijsku obnovu« (uredba 21).

Odluka koncila postaje sve više željom svih. Izvještaji iz čitava svijeta, kao odgovor na anketu pokrenutu od Vijeća o rezultatima liturgijske obnove, a tako i svjedočenje delegata biskupskih konferencija na sinodi biskupa i velikom radu na tom polju u svim zemljama. Tim se hoće molitvi nanovo udahnuti nov dah »duha i istine«. Sve to zadovoljava, a često i obuševljava vjernike koji su postali živi, a ne više nijemi suradnici svetih čina, svjesniji svoga zvanja i svog svećeništva.

Za sva ta nastojanja, kao i za razne izvještaje, statistika, izražene želje, dobrohotnost i podstrek koje su mno-

go puta izrazili biskupi, svećenici i vjernici, posebice ili preko bskupskih konferencija, dužan sam vam najsrdačnije zahvaliti u ime Vijeća.

Neka Vaša Preuzvišenost bude tako ljubezna i neka sve koji se trude oko liturgijskog pastorala uvjeri, da Vijeće ima osjećaja za poteškoće na koje oni nailaze. Ono im želi pomoći, da se liturgiji dade značaj »trajne mladosti« prema željama i uputama samog Sv. oca.

Polje, što su ga stručnjaci Vijeća zdušno obrađivali strpljivim i skrovitim radom, počinje donositi plodove. Nove »euharistijske molitve« su najdragocjeniji plod, ali neće biti zadnji. Već su na različitim mjestima iskušani razni obredi. Nadajmo se da će skoro biti i drugi. Na taj način Vijeće namjerava odgovoriti na povjerenje episkopata i na opravdano očekivanje pastira i vjernika. Nastavit će dakle u istom duhu i istim metodama kao i prošlih godina.

Uz to ono želi da se nastavi međusobnim i tako potrebitim razumijevanjem i suradnjom sa hierarhijom svih krajeva, da se tako promiče *sređen* napredak koji će biti prilagođen mogućnostima prihvaćanja i stepenu priprava vjernika. Čini se, da još uvijek vrijedi zakon *o postepenom napretku* što ga jeVijeće imalo pred očima od početka svoga rada.

Nikoga ne može zbuniti postepeno hodanje naprijed, nego će se to dogoditi, ako se nastave nedovoljno pripravljeni pokusi koji se ne uklapaju u organski plan opće obnove liturgije.

Stoga neka mi je dozvoljeno ponoviti višekratno upozorenje mojeg časnog predšasnika, kardinala Jakova Lercara, neka se čeka obrede što ih pripravlja Vijeće, da se onda na tim obredima proučava je li zgodno i korisno u čemu ih promijeniti.

Neka ovaj novi dar Crkvi bude dokazom tih nakana i želja!

Molim Vašu Preuzvišenost da svim članovima vaše Biskupske konferencije izrazi moje bratske pozdrave i poticaje, da se nastavi na putu što ga je otvorio koncil, a koji tako mnogo obećaje.

Vašoj Preuzvišenost odani

A. Bugnini, C. M.
tajnik

Benno kard. Gut
predsjednik

Vatikan, 2. lipnja 1968.

UPUTE KOJE ĆE OLAKŠATI KATEHEZU O MISNIM KANONIMA

Tokom su posljednjih mjeseci biskupske konferencije cijeloga svijeta* provele u djelo dozvolu da se misni kanon čitav govori na živom jeziku. Sada se poduzima nov korak naprijed uvođenjem novim anafora u rimsku liturgiju. Jasan je duhovni i pastoralni cilj toga koraka: svećenstvu i puku obilatije otvoriti biblijsko i tradicionalno blago kršćanskog života u sveopćoj Crkvi, pa da se Euharistija svetkuje tako kakobi se mogla lakše shvatiti i životnije asimilirati. Na taj će način oni biti u stanju da u euharistijskom svetkovanju ostvare punu, nutarnju i vanjsku suradnju koju je koncil postavio liturgijskoj obnovi za cilj. Ovim dakle novim uređenjem anafora Crkva želi pomoći, da za svakog svećenika, za svakog krštenoga i za svaku zajednicu vjernika svetkovanje euharistijske žrtve postane zaista »izvor i vrhunac svega bogoslužja Crkve i cjelokupnog kršćanskog života« (Uputa o št. Euh. 3; usp. konc. dok. o Crkvi 11, o blogosl. 11, o sveć. 2, 5, 6, o ekum, 15).

Stoga je od bitne važnosti, da intenzivna katehetska i duhovna priprava, i to najprije svećenika a zatim sposobnijih zajednica i napokon čitavog puka, prethodi i prati to uvođenje anafora.

Priprava će svećestva biti u prvom redu tehnične naravi, ali uvijek s nakanom, da mu se olakša njegova pastoralna zadaća. U katehezi puku treba što moguće više izbjegavati povjesna razlaganja i ulaženje u teška teološka pitanja, naročito ako su ona predmet raspravljanja i među samim teolozima. Što prije treba doći na smisao molitava kakve su danas i na njihovo uključivanje u svakidanji život.

Kako se čini, u katehezi puku o anaforana glavne su polazne točke slijedeće:

*) Prema »NOTITIAE« 41, 232-3, prije našeg hrv. prijevoda misnog kanona V jeće je odobrilo prijevode na paluan, truk, marshall, aymora, lulmjia, lari, lingada, hindi, lé-lé, pigdin, leytesamdrnon, cinyanja i lozi jezic ma. Ne spominjemo to kao inkriminaciju nego kao usrdnu molbu da se tako ne dogodi i s pr jevodom triju novih anafora (Op. prev.)

1. OPĆE ZNAČENJE ANAFORA

Najprije treba razložiti puku terminologiju, jer je nova, koja će u svakom jeziku biti određena za anaforu (anafora, euharistijska molitva, knon itd . . .)

Anafora je velik motiveni obrazac kojim se odvija središnji dio mise od »Gospodin s vama . . . Gore srca . . .« do »Po Kristu, s Kristom . . . svaka čast i slava po sve vijeke vjekova. Amen«.

Zahvalna je to i pohvalna molitva Ocu s prošjama njemu upravljenima, koja se izgovara nad kruhom i vinom i tokom koje se — nasljedujući Gospodina Isusa i slušajući njegovu naredbu — obnavlja i posadašnjuje ono što je Gospodin učinio na zadnjoj večeri, da se onda pričestimo njegovim tijelom i njegovom krvlju.

2. BITNI ELEMENTI ANAFORE

Sastoji se od središnje jezgre i od elemenata koji je razvijaju:

a) Središnja jezgra je izvještaj i posadašnjenje onoga što je Isus učinio na zadnjoj večeri, izuzev lomljenja kruha i pričešćivanja, što se obavlja u posljednjem dijelu mise.

Isus je uzevši kruh: 1. nad njim izrekao zahvalnu i pohvalnu molitvu Ocu; 2. razlomio ga i razdijelio; 3. rekao: Uzmite i jedite, ovo je moje tijelo koje se za vas predaje; 4. i nadodao: To činite meni na »spomen«, što znači svetkovanje koje sjeća i sadrži ono što sam ja i što sam učinio za vas.

Isto je Isus učinio i s kaležom.

Ti elementi uvijek tvore jezgru anafore, koja dakle sadrži:

1. Zahvalnu i pohvalnu molitvenu pjesmu Ocu za dobra koja nam on daje, u prvom redu za okupljanje u Kristu Gospodinu (u rimskom kanonu: predslovlje).

2. Izvještaj kretnji i riječi koje je Isus izrekao kod ustanovljenja Euharistije (rimski kanon: Qui pridie).

3. Ne radi se ipak o jednostavnom izvještaju prošlih događaja- nego o izvještaju koji hoće da posadašnji ono što je učinio Isus. Stoga se Ocu upravlja i smjerna molba, da on učini taj izvještaj djelotvornim posvećujući kruh i vino, što praktično znači: čineći ga Kristovim tijelom i krvlju (u rimskom kanonu: Quam oblationem), da mi koji primimo te darove budemo po njima posvećeni (rimski kanon: Supra quae . . .)

4. Isus je rekao, da sve to imamo činiti njemu na »spomen«, tj. kao svetkovanje koje podsjeća i sadrži ono što je on učinio za nas. To se odnosi na naše otkupljenje i u prvom redu na njegovu otkupiteljsku smrt na križu, jer što je on učinio odnosi se osobito na njegovo tijelo predano za nas i na njegovu krv prolivenu za naše grijehe. Euharistijsko svetkovanje, u koliko je ono »spomen« koji čini nazočnim tijelo predano za nas i krv prolivenu za naše grijehe, uključuje u sebi žrtveni prinos. Stoga anafora sadrži i molitve kojima se prikazuju sveti darovi na »spomen«, muke, smrti i uskrsnuća (u stvari, čitavog Kristovog otkupiteljskog djela, čitave ekonomije otpukljenja). U rimskom je kanonu to: Unde te memores ... offerimus.

5. Anafora svršava doksologijom na koju sav puk odgovori: Amen!

b) Toj se središnjoj jezgri pridružuju još tri daljnja elementa:

1. »Sanctus« što ga pjeva sav puk na kraju zahvalnog slavospjeva ili predslovlje.

2. Molitve za zagovor po nakanama onih koji prikazuju žrtvu, što je naravno proširenje pojma žrtvenog prikazanja u korist nekoga (u rimskom kanonu: In primis quae tibi offerimus, Memento živih, a poslije izvještaja o ustanovljenju Memento pokojnih i Nobis quoque).

3. Spominjanje svetih, koje se razvija u zagovaranje.

3. RAZLIČITOST TEKSTOVA ZA ANAFORU

U raznim liturgijama, posebno na Istoku, predaja pozna veliku raznolikost u tekstovima za euharistijsku molitvu. Uz zajedničke elemente u njima se nalaze i razlike, koji put i znatne, u točkama drugotnog značenja.

1. Neke od tih zajedničkih elemenata imaju u različitim euharistijskim molitvama različito mjesto. Npr. molitva upravljena Ocu, da kruh i vino učini Kristovim tijelom i krvlju, u rimskom kanonu dolazi prije izvještaja o ustanovljenju (Quam oblationem); u anaforama koje su nastale pod uplivom antiohijske liturgije ona naprotiv, dolazi poslije tog izvještaja; u staroj je aleksandrijskoj liturgiji ona je vjerovatno kao i u rimskom kanonu dolazila prije, ali se u kasnijim tekstovima te Crkve ona ponavlja dva puta: prije i poslije izvještaja o ustanovljenju. Molitve se za žive i za pokojne u rimskom kanonu nalaze jedna prije, druga poslije izvještaja o ustanovljenju; u aleksandrijskoj tradiciji obje dolaze prije, a u antiohijskoj poslije. Iz

toga proizilazi, da se sastav anafore, što se tiče redosljeda njezinih raznih elemenata, može razlikovati u pojedinim točkama, i prema tome njezin ustroj može biti više ili manje jasan.

2. Drugi uzrok razlikovanja dolazi od činjenice, da su prema nekim liturgijskim tradicijama skoro svi elementi stalni i da se ne mijenjaju prema blagdanima: tako na Istoku. U drugim se neki važni elementi mijenjaju prema blagdanima. U rimskom kanonu mijenja se predslovlje (rijetko i Hanc Igitur), a u španjolskoj se i galikanskoj tradiciji mijenja sav tekst izuzev izvještaj o ustanovljenju.

3. Treći elemenat raznolikosti: činjenica da se neke misli, u vezi s drugima, više puta ističu.

4. Četvrti elemenat: stil, više ili manje sažet, svečan, metaforičan, biblijski itd...

Čitava istočna Crkva redovito ima više od jedne anafore, katkada i mnogo njih, pa prema prilikama upotrebljava sada jednu sada drugu.

Takva je raznolikost u sveopćoj Crkvi, što se tiče anafore, bogatstvo. Na taj način jedna anafora upotpunjuje drugu, jedna dozvoljava da se neki pojmovi izraze bolje nego što je to moguće potpuno i na isti način učiniti u svim anaforama.

4. NOVE ANAFORE U RIMSKOJ LITURGIJI

Prema željama mnogih biskupa, potvrđenoj na nedavnoj sinodi biskupa, Sveta ze stolica uvela tri nove anafore u rimskoj liturgiji s nakanom, da se u središnjem dijelu euharistijskog svetkovanja mogu bolje opjevati Božja dobročinstva i bolje se sjećati povijesti spasenja.

Poslije rimskog kanona — koji će se odsada zvati anafora I — rimska će liturgija dakle unaprijed imati četiri anafore.

Čemu ta novost? Ako se promatra raznovrst anfora u tradiciji sveopće Crkve i vrijednost svake pojedine od njih, uviđa se da sama jedna anafora ne može sadržavati, kako je poželjno, sve pastoralno, duhovno i teološko bogatstvo. Ograničenostima svake od njih nužno je doskočiti s više tekstova. To su, osim rimske, uvijek činile kršćanske Crkve, od kojih svaka ima raznovrsne anafore, koji put mnogo njih. Uvodeći u rimsku liturgiju tri nove anafore,

uz dosadašnji rimski kanon, Crkva je htjela i u ovoj točki rimsku liturgiju obogatiti većim pastoralnim, duhovnim i liturgijskim blagom.

5. ZNAČAJKE ANAFORA RIMSKE LITURGIJE

1. *Rimski kanon*

S gledišta uređenja raznih elemenata i prema tome njegova ustrojstva rimski se kanon razlikuje nadasve u tome: a) jer ima prije izvještaja o ustanovljenju molitvu upravljenu Ocu, da kruh i vino učini Kristovim tijelom i krvlju (Quam oblationem); b) jer zagovore za žive i za pokojne stavlja djelomice prije djelomice poslije tog izvještaja i da spomen svetaca dijeli u dvije liste; c) jer u skladu sa španjolskom i galikanskom tradicijom mijenja prema blagdanima prvi dio kanona, tj. predslovlje (rijetko i Hanc igitur).

U sadašnjem rimskom kanonu nisu na prvi pogled ni lako uočljivi jedinstvo i logički razvoj misli. Ostavlja utisak da molitve slijede jedne za drugom kao odijeljene i slučajno raspoređene. Potrebno je dosta misliti, da se shvati njihovo jedinstvo.

Naprotiv, različita predslovlja daju prvom dijelu rimskog kanona veliku raznolikost i bogatstvo. Nova predslovlja, što ih je uvela liturgijska reforma, dopuštaju da se još više iskoristi ta duhovna i pastoralna mogućnost.

Ako gledamo na sadržaj misli, značajka je rimskog kanona da stalno insistira na prikazivanju darova i na molbi Bogu da ih primi u našu korist.

Rimski kanon ima i svoj vlastiti stil, posve rimskog ukusa, pun neke svečanosti, pa ponavljanja i kratkoće u isto vrijeme.

Vrlo je velika vrijednost rimskog kanona u koliko je to teološki, liturgijski i duhovni dokumenat latinske Crkve. Sigurno je postojao početkom 5. stoljeća, a od početka 7. st. u stvari nije više mijenjan. Naskoro je postao jedinim kanonom u čitavoj latinskoj Crkvi.

2. *Tri su nove anafore* sastavljene po ovim kriterijima:

a) Linearna gradnja i jasan ustroj, zaslugom naravnog i lako shvatljivog povezivanja i prelaženja s jednog dijela na drugi, s jedne misli na drugu. Dakle, *ustroj* je svih triju novih anafora u biti isti:

1. Predslovlje (promjenljivo u II i III anafori, stalno u IV) sa »Sanctus« na kraju.

2. Prijelaz od »Sanctus« k posvetnoj epiklezi, tj. k molbi upravljenoj Ocu, da djelovanjem Duha Svetoga kruh i vino učini Kristovim tijelom i krvlju. Prijelaz u II anafori vrlo kratak, u III kratak, u IV dug.

3. posebna epikleza.

4. Izvještaj o ustanovljenju.

5. Anamneza, tj. »spomen« muke i čitava Kristova »misterija«, te prikazanje božanske žrtve.

6. Molitva, da prinos bude primljen i za plodonosnu pričest.

7 i 8. Spominjanje svetih i zagovori (III anafora) ili zagovori pa onda spominjanje svetih (II i IV anafora).

9. Završena doksologija.

Ovaj seustroj razlikuje od ustroja rimskog kanona najviše po tome, što su u tim novim anaforama spominjanje svetih i zagovori zajedno u drugom dijelu anafore, mjesto da su, kao u rimskom kanonu, djelomice poslije izvještaja o ustanovljenju. To okupljenje, koje slijedi antiohijsku tradiciju, daje novim formulama mnogo veću jasnoću, jer razni dijelovi slijede spontano jedan poslije drugoga. Ipak nove anafore ostaju rimskog stila, naročito po mjestu posvetne epikleze prije izvještaja o ustanovljenju.

b) *Raznolikost.* Opći je ustroj trim novim anaforama zajednički, ali svaki ima svoje duhovne, pastoralne i stilističke značajke, bilo u odnosu između sebe bilo u odnosu između sebe bilo u odnosu prema rimskom kanonu. Na taj se način, u najviše mogućoj mjeri, izbjegava da se u trim anaforama ponavljaju riječi i izrazi sadašnjeg rimskog kanona, ili da se u nekoj od njih ponavljaju oni koji se nalaze u drugoj.

Iz toga proizilazi znatno obogaćenje za rimsku liturgiju: između ostalog, iznošenjem euharistijske teologije; općom historijom spasenja, naročito Božjeg naroda i Crkve; a također teologijom Duha Svetoga s obzirom na Crkvu i posebno na Euharistiju. Tu se nalazi i jaka, diskretna i biblijska ali stvarna, univerzalističkih i ekumenskih perspektiva II vatikanskog sabora i teologije nazvane »teologijom zemaljskih vrednota«. A sve to ipak ne ide na štetu tradicionalnom značenju tih novih tekstova.

II je anafora kratka, s vrlo jednostvnim pojmovima. Što se tiče stila i mnogih izraza inspirirana je na Hipolitovoj anafori (iz početka 3. stoljeća).

III je anafora srednje dužine, jasna ustroja, sa shvatljivim prijelazom s jednoga dijela na drugi. Po svom se stilu i ustroju može upotrebljavati s bilo kojim rimskim, tradicionalnim ili novim, predslovljem, jer im je isti značaj.

IV anafora ima sijedeću posebnost: sređeno i vrlo razvijenim načinom iznosi, prije izvještaja o ustanovljenju, čitavu sintezu povijesti spasenja prema lijepom uzorku antiohijske tradicije. To traži, da se predslovlje dotiče samo stvorenja uopće i stvorenja anđela, tj. preko dviju etapa povijesti spasenja, koja će dalje biti razvijena u prvom redu stvorenja čovjeka u molitvi između »Sanctusa« i epikleze. U toj dakle anafori predslovlje treba da bude uvijek isto inače, kad bi se mijenjalo prema blagdanima i bavio drugim temama, to bi bilo na štetu prikaza — kako traži ta anafora — povijesti spasenja, prikaza sintetičkog ali potpunog, sređenog i bez ponavljanja.

Mislimo, da je pastoralno vrlo važno da vjerni puk s vremena na vrijeme čuje takav sređen i potpun prikaz povijesti spasenja. To će mu biti opći okvir, kamo će on smišljeno uložiti brojne pojedinostite iste povijesti spasenja, kad ih čuje u drugim prigodama.

6. UPUTE ZA UPOTREBU ANAFORA

Izbor se četiriju anafora rimske liturgije ne može odrediti kriterijima koji bi utvrdili i ograničili njihovu uporabu na taj i taj blagdan ili na određeno liturgijsko doba. Zaista su sastavljene u stilu rimske tradicije, koji u anafori na dugo ne razvija otajstvo što se slavi, nego se ograničuje da to gledište iznese u predslovlju.

Stoga treba da predvladaju kriteriji pastoralnog reda. Time mislimo, da se s novim molitvama mogu upotrijebiti već postojeći tekstovi, svojstveni velikim blagdanima, a ujedno treba imati obzira na stvarnu intelektualnu i duhovnu sposobnost vjernika.

Slijedeći ta dva načela mogle bi se ovako označiti upute za njihovu upotrebu:

1. Rimski kanon, koji se može uvijek upotrijebiti, morao bi imati prednost na blagdane koji imaju posebne tekstove povezane s anaforom (predslovlje, Communicantes,

Hanc igitur). Ti tekstovi, prema rimskoj tradiciji, daju anafori značajnu notu toga dana. Osim toga bi se on imao upotrebljavati na dane svetaca koji se spominju u kanonu.

2. Druga euharistijska molitva svojom kratkoćom i jednostavnošću može se korisno upotrijebiti u ferijalne dane, na misama za mladež i malene skupine. Njezina je jednostavnost polazna točka za katehezu o raznim elementima euharistijske molitve. Ona donosi vlastito predslovlje koje bi se moralo upotrijebiti u vezi s njom. Ipak se uz nju može služiti drugim odgovrajućim predslovljem, tj. onim kojim se sažeto iznosi otajstvo spasenja, npr. nova predslovlja predložena za nedljelje preko godine ili nova opća predslovlja.

3. Treća se euharistijska molitva može povezati s bilo kojim predslovljem koje već postoji u misalu. Ta se dakle molitva može u nedjelje izmjenjivati s rimskim kanonom.

4. Četvrta se euharistijska molitva ima upotrebljavati takva kakva jest, a da se ništa ne mijenja, pa ni predslovlje. Budući da ona sadrži prilično razvijen prikaz povijesti spasenja — što pretpostavlja dosta dublje poznavanje Svetog pisma — ona će se radije upotrebljavati u krugovima već spremnima s biblijskog gledišta, kao i onda kad se ne traži posebno predslovlje vezano uz druge vlastite dijelove kanona.

Prema primjeru rimskog kaonona, koji ima vlastite elemente za neke blagdane (Hanc igitur), nove euharistijske molitve predviđaju poseban umetak koji se može unijeti među zagovore, kad se misa služi za nekog pokojnika. Taj se umetak može unijeti u II i III anaforu, ali ne u IV, jer bi on razbio njezin jedinstven ustroj.

ZAKLJUČAK

Iznijeli smo misli vodilje koje su upravljale radom oko novih euharistijskih molitava. Činilo nam se korisnim predložiti ih također za tumačenje tih novih tekstova, da se shvati njihova prava narav i njihova očita svrhovitost. Nadamo se i želimo, da će to doprinijeti povećanju pobožnosti vjernika i promicati njihovu suradnju u svetkovanju euharistijskog misterija, što će konkretno povećati njihovu formaciju i njihov kršćanski život.

NOTITIAE 1968 (40) 146-155

HRVATSKI PRIJEVOD MISNOG KANONA TREBA JOŠ USAVRŠAVATI...

U mjesecu rujnu prošle godine na Biskupskoj konferenciji u Zagrebu odlučeno je da se prijevod Misnog Kanona, što ga je priredio dr Tomislav Šagi-Bunić, dade na uvid svećenicima i vjernicima. Da ga prouče i da svoje napomene, primjedbe i prijedloge pošalju preko Biskupskih Ordinarijata Nac. Liturg. Komisiji do Božića 1967.

Mnogi svećenici i vjernici na vrijeme su poslali svoje primjedbe kako je bilo određeno, ali mnogi su o tome pisali i u našoj katol. štampi. Pišu i dalje. Vidi se, da im je stvar na srcu. I ukazuju na to da se puno toga ne može riješiti naprečac...

Međutim, 5. svibnja odredio je prof. Šagi, da članovi nove komisije izrade konačnu redakciju hrv. prijevoda Misnog Kanona. Članovima te komisije upućen je slijedeći poziv:

Preuzvišeni gospodin Mons. Alfred Pichler, predsjednik Nacionalne liturgijske komisije za hrvatsko jezično područje, odlučio je, na prijedlog niže potpisanog, da Vas pozove i zamoli da kao član nove redakcione komisije sudjelujete u izradi konačne redakcije hrvatskog prijevoda Misnog kanona za liturgijsku upotrebu. Radu komisije predsjedat će sam preuzv. g. biskup mons. Pichler, a sastavljat će je slijedeći članovi:

Dr A. Tamarut, liturgičar
Dr A. Kresina, bibličar
Lic. J. Kolanović, prof. teol., župnik
Lic. L. Tandarić, prof. hrv. jezika, stručnjak za starosl. jezik

Lic. M. Zovkić, doktorand iz koncilske teologije
Lic. B. Biršić, prof. hrv. jezika i književnosti
Vič. M. Čagalj, pjesnik, župnik
Dr S. Bošnjak, župnik

Komisija počinje sa radom 20. svibnja 1968. u prostorijama Biskupijskog ordinarijata u Banjoj Luci. Predviđa se da će rad trajati nekoliko dana, dok se ne svrši posao. Zadatak komisije bit će da prijedlog prijevoda Kanona koji je predložen biskupskim konferencijama i poslije toga stavljen na uvid svim svećenicima i vjernicima usavrši na temelju prispjelih

prijedloga i primjedaba te tako stvori konačnu verziju prijevoda koja će se onda predložiti biskupima na odobrenje. Želja preuzv. g. mons. Pichlera jest da članovi nove komisije unaprijed dobro prouče komentar prijedlogu prijevoda koji je objelodanjen u »Crvenom prilogu« u br. 6. revije »Svesci — Kršćanska sadašnjost«.

Budući da je preuzv. gospodin biskup momentalno poslom zadržan u inozemstvu, odredio je i ovlastio potpisanoga da Vam u njegovo ime upravi ovaj poziv. Stoga se ovim umoljavate da 20. svibnja o. g. dođete u Banju Luku kako biste kroz nekoliko dana sudjelovali u radu rečene komisije.

Dr Tomislav J. Šagi-Bunić,
red. prof. Rkt. Bogosl. fakulteta
u Zagrebu, Borska 35

Članovi komisije sastali su se određenog dana, te do 23. svibnja radili veoma žurno i po danu i po noći — čak do 11 sati, da nakon burnih debata izađe tekst, kako slijedi:

1 Tebe, milostivi Oče,
2 smjerno i usrdno molimo
3 po Isusu Kristu, tvome Sinu, našem Gospodinu:
4 primi i blagoslovi
5 ove darove koje dajemo za svetu žrtvu.
6 Ponajprije ti ih prinosimo
7 za tvoju svetu Crkvu katoličku.
8 Molimo te, u miru je čuvaj,
9 skupljaj i ravnaj po svemu krugu zemaljskom.
10 Prinosimo ih
11 zajedno sa slugom tvojim papom našim I.
12 i biskupom našim I.
13 i sa svima pravovjernim promicateljima
14 katoličke i apostolske vjere.
15 Spomeni se, Gospodine, slugu svojih I. i I.
16 i svih onih što pred tobom stoje.
17 Ti si spoznao njihovu vjernost
18 i znaš im odanost;
19 za njih ti prinosimo i oni ti prinose
20 ovu hvalbenu žrtvu
21 za sebe i za sve svoje:
22 da im se otpušte grijesi
23 i da se smiu nadati punini spasenja.
24 Oni ti izručuju darove svoje odanosti
25 tebi, vječni, živi i istiniti Bože.

(UNUTAR ČINA)
U zajedništvu s cijelom Crkvom
častimo uspomenu
ponajprije slavne Marije vazda Djevice
Majke Boga i Gospodina našega Isusa Krista.
Častimo i uspomenu
blaženoga Josipa, zaručnika iste Djevice,
kao i blaženih apostola i mučenika tvojih:
Petra i Pavla,
Andrije, Jakova, Ivana,
Tome, Jakova, Filipa,
Bartola, Mateja,
Šimuna i Tadije,
Lina, Kleta, Klementa,
Siksta, Kornelija, Ciprijana,
Lovre, Krizogona,
Ivana i Pavla,
Kuzme i Damjana
i svih svetih tvojih:
po njihovim zaslugama i molitvama
neka nam tvoja pomoć
u svemu bude bedem i zaštita:
po istom Kristu, Gospodinu našem. Amen.
Molimo, Gospodine, blagohotno primi
ovaj žrtveni prinos
nas tvojih slugu
i sve obitelji tvoje:
prožimaj naše dane svojim mirom,
otmi nas od vječne osude
i daj da se brojimo među izabrane tvoje:
po Kristu, Gospodinu našem. Amen.
Bože, blagoslovi u svemu i primi
ovaj žrtveni prinos
da bude duhovan i tebi ugodan,
a nama da postane Tijelo i Krv
tvoga ljubljenoga Sina
Gospodina našega Isusa Krista.
Dan prije nego će podnijeti muku
on uze kruh
u svoje svete i časne ruke
podiže oči prema nebu
k tebi Bogu,
svome svemogućem Ocu,

riječima blagoslova dade tebi hvalu,
razlomi kruh
i dade svojim učenicima
govoreći:
UZMITE I JEDITE OD OVOGA SVI
JER OVO JE MOJE TIJELO.
Isto tako
pošto su večerali,
uze i ovu slavnu čašu
u svoje svete i časne ruke,
jednako riječima blagoslova dade tebi hvalu
i dade svojim učenicima
govoreći:
UZMITE I PIJTE IZ NJE SVI
JER OVO JE ČAŠA MOJE KRVI
NOVOGA I VJEČNOG SAVEZA
KOJA ĆE SE PROLITI ZA VAS I ZA SVE LJUDE
NA OPROŠTENJE GRIJEHA.
— TAJNA VJERE. —
KAD GOD BUDETE OVO ČINILI,
ČINIT ĆETE SPOMEN NA ME.
Zato, Gospodine, mi sluge tvoje
i tvoj sveti puk
slaveći spomen
blažene muke Krista, Tvoga Sina, našega Gospodina,
njegova uskrsnuća od mrtvih
i uzašašća u nebesku slavu
prinosimo
preslavnome tvojem veličanstvu
od svega što si nam dao i darovao
žrtvu čistu,
žrtvu svetu,
žrtvu savršenu,
svet kruh života
i čašu vječnoga spasenja.
Molimo te,
pogledaj milostivo i prijazno
na ovo prinošenje,
i neka ti omili
kao što ti omilješe
darovi sluge tvoga Abela Pravednoga
i žrtva Abrahama, praoca naše vjere,
i ona što ti je prinese veliki svećenik tvoj Melkizedek

— sveta žrtva, čisti prinos.
Ponizno te molimo, svemogući Bože,
da ruke svetoga anđela tvoga
prenesu ovo
na tvoj nebeski žrtvenik,
pred tvoje božansko veličanstvo,
te se svi koji primimo
presveto Tielo i Krv tvoga Sina
kao pričesnici ovog žrtvenika
napunimo svakim nebeskim blagoslovom
i milošću.
Po istom Kristu, Gospodinu našem. Amen.
Spomeni se, Gospodine,
i slugu svojih I. i I.
koji odoše pred nama
obilježeni znakom vjere
te spavaju snom mira.
Molimo te, Gospodine:
njima i svima koji u Kristu počivaju
daruj mesto osvježenja,
svjetlosti i mira.
Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.
I nama, svojim grešnim slugama,
koji se uzdamo
u tvoje veliko milosrđe,
podari neko mjesto
u društvu svojih svetih apostola i mučenika:
Ivana, Stjepana, Matije,
Barnabe, Ignacija,
Aleksandra, Marcelina, Petra,
Felicite, Perpetue,
Agate, Lucije ,Agneze
Cecilije, Anastazije,
i svetih svetih tvojih.
Primi nas u njihovu zajednicu
ne po našim zaslugama,
već po obilju tvoga praštanja:
Po Kristu, našem Gospodinu.
Po njemu, Gospodine, sva ova dobra vazda
stvaraš,
posvećuješ,
oživljavaš,
blagosivaš

155 i nama daješ.
156 Po Kristu, i s Kristom, i u Kristu,
157 tebi Bogu, Ocu Svemogućemu,
158 u jedinstvu Duha Svetoga
159 svaka čast i slava
160 u sve vijeke vjekova.
161 Amen.

VARIJANTE U TEKSTU NA NEKE BLAGDANE

Božić

K retku 27

U zajedništvu s cijelom Crkvom
svetkujemo presveti dan (presvetu noć)
kada blažena Marija bez povrede djevičanstva
ovom svijetu rodi Spasitelja
i častimo uspomenu
ponajprije iste slavne vazda Djevice Marije,
Majke istoga Boga i Gospodina našega Isusa Krista.

31 Častimo i uspomenu . . .

Bogojavljenje
K retku 27

U zajedništvu s cijelom Crkvom
svetkujemo presveti dan
kada se tvoj Jedinorođeni Sin,
s tobom vječan u tvojoj slavi,
vidljivo i stvarno pojavio
u našem tijelu kao čovjek
i častimo uspomenu . . .

Veliki četvrtak

K retku 27

U zajedništvu s cijelom Crkvom
svetkujemo presveti dan
kada je naš Gospodin Isus Krist
bio za nas predan
i častimo uspomenu . . .

K retku 49

49 Molimo, Gospodine, blagohotno primi
50 ovaj žrtveni prinos
51 nas tvojih slugu
52 i sve obitelji tvoje
52a što ti ga prinosimo
52b u dan kada je naš Gospodin Isus Krist
52c predao svojim učenicima
52d tajne svoga Tijela i Krvi
52e da ih slave:
53 prožimaj naše dane . . .

k retku 63

63 Dan prije nego će podnijeti muku
63a za spasenje naše i svega svijeta,
63b to jest danas,
64 on uze kruh . . .

U s k r s

K retku 27

27 U zajedništvu s cijelom Crkvom
27a svetkujemo presveti dan (presvetu noć)
27b uskrsnuća po tijelu našega Gospodina Isusa Krista
28 i častimo uspomenu . . .

K retku 49

49 Molimo, Gospodine, blagohotno primi
50 ovaj žrtveni prinos
51 nas tvojih slugu
52 i sve obitelji tvoje
52a što ti ga prinosimo također za ove
52b koje si se udostojao
52c iz vode i Duha Svetoga nanovo roditi
52d dajući im otpuštenje sviju grijeha:
53 prožimaj naše dane . . .

U z a š a š ć e

K retku 27

27 U zajedništvu s cijelom Crkvom
27a svetkujemo presveti dan

27b kada je naš Gospodin, Tvoj Jedinorođeni Sin,
27c našu krhku narav ujedinjenu sa sobom
27d uzdigao o desnu tvoje slave
28 i častimo uspomenu . . .

Duhovi
K retku 27

27 U zajedništvu s cijelom Crkvom
27a svetkujemo presveti dan Pedesetke
27b kada se Duh Sveti
27c objavio apostolima u mnoštvu jezika
28 i častimo uspomenu . . .

K retku 49
Kao na Uskrs!

***

OBRAZLOŽENJE PROMJENA S PRILOGOM

1. DAKLE je izostavljen, jer ga je komisija smatrala suvišnim kao i svi konsultirani prijevodi, budući da smisao »dakle« ne odgovara dosadašnjem mjestu u tekstu kanona.

5—14. Komisija je neke riječi, koje je smatrala da nemaju posebnog značenja, izostavila, a rečenice pojednostavila tako da bi taj odlomak bio što lakši za recitaciju.

5—8. 19. Većina članova komisije uzela je te retke kao intercesivnu molitvu, kao što je shvaća veći dio liturgičara i kao što je usvajaju konzultirani prijevodi. Pri tome se nije prihvatio inače eklezijalno veoma bogat izražajan izraz »u ime tvoje svete Crkve« i »u ime kojih . . .«

15. Bilo je mnogo prijedloga za prevođenje »Memento . . . famulorum famularumque tuarum«. Da se izbjegnu mnoge neprikladnosti, komisija se odlučila samo za izraz »slugu svojih . . .« budući da se pod riječju »slugu« ovdje podrazumijevaju vjernici.

16. »Circumstantes«. Prijašnji prijevod te riječi nije se mnogima sviđao i navodili su se mnogi razlozi protiv prijevoda »uokolo stoje«. Komisija je smatrala da u svakom slučaju

treba sačuvati ideju stajanja, kojom se u Bibliji, tradiciji i bogoslužju izražava stav vjernika pred Bogom. Zamjenicom »svih ovih« izražen je komunitarni značaj prisutne zajednice. Usp. engleski prijevod: Remember all of us gathered here beforee you«.

24. »Punina spasenja«. Latinski tekst: »redemptio-salus--incolumitas« postepeno u porastu izražava stvarnost spasenja. Riječ »incolumitas« u kontekstu ne može se prevesti sa »zdravlje«, nego označuje cjelovitost i potpunost otkupljenog čovjeka. Zbog toga smo prijevod preinačili tako da smo spojili »salus« i »incolumitas« u »puninu spasenja«: konačno i potpuno spasenje duše i tijela.

27. »Comunicantes«. Na prijašnji prijevod »čuvajući zajedništvo« stigle su mnoge primjedbe, napose zbog riječi »čuvajući«. Komisija je smatrala da se ovdje ni u kojem slučaju ne smije zanemariti eklezijalno značenje toga mjesta, pa se zbog toga odlučila za vezu »u zaedništvu s cijelom Crkvom«, kao što su to učinili i svi konzultirani prijevodi.

73—74. Riječi posvete donešene su velikim slovima, da se tako izrazi njihova najuža povezanost, pa ih prema tome treba izgovarati kao jedno. Tako su postupili svi drugi konzultirani prijevodi.

87. »Tajna vjere« — stavljeno je na kraju Kristovih riječi... To je učinjeno da se ne prekidaju Kristove riječi, i zbog toga što su Oci na Sinodi bili suglasni da se te riječi izostave. Već je usvojen nacrt »Consiliuma« da se te riječi izgovaraju u novom obredu Mise čak poslije riječi: »Kad god budete ovo činili...«

83—84. Čaša i Savez. Stigli su prigovori, napose jednog područja naše Domovine, protiv upotrebe tih dviju riječi. Komisija se većinom glasova (6 prema 2) opredijelila za riječi »čaša« i »savez« mjesto riječi »kalež« i »zavjet«. Komisija je smatrala da su razlozi koje donosi dr Šagi-Bunić teološki, liturgijski i pastoralno opravdani i da je upotreba tih dviju riječi veoma važna za daljnji razvoj teološke misli i religioznog doživljavanja Euharistije. Komisija je imala u vidu i slijedeći razlog: Krist je za Euharistiju uzeo najsvakidašnjije stvari, kruh i vino, da bi time Euharistija postala bliska svakom čovjeku. Upotreba riječi »kalež« tu »intimnost« euharistijske gozbe donekle udaljuje od Kristove namisli. Za riječ »čaša« imamo i raširenu upotrebu u staroslavenskom kanonu, koji je potvrdila Sveta Stolica. Donosi je i engleski odobreni prijevod. Uostalom, svi izneseni prigovori protiv riječi »čaša«

odnose se ne toliko na čašu koliko na vino. Riječ »savez« je revalorizirana u novijoj biblijskoj i teološkoj literaturi i ima svoje duboko životno značenje u religioznom odnosu čovjeka s Bogom, kako nam to pokazuje čitavo Sveto Pismo. Za nju su se opredijelili i suradnici novog izdana Biblije. Bilo je konzultirano 20 naših biblijskih, teoloških i književnih stručnjaka, od kojih je samo jedan bio protiv riječi »savez«.

103—105. Spominjanje različitih atributa uz riječ »žrtva« postepeno raste svojim značenjem i sadržajem. Budući da riječ »čist« i »neokaljan« izražavaju više-manje isto značenje, komisija se opredijelila za riječ »savršen«. Ujedno, riječ »neokaljan« doziva u pamet negativni aspekt.

107. Mnogo prigovora je došlo na riječ »sveudiljan«. Komisija je odustala od tog termina da se izbjegnu daljnji prigovori, a tekstu se nije mijenjao smisao izostavljanjem u r. 106. riječi »vječnoga«.

115. »Praoca naše vjere« Dodatak »naše vjere« je po uzoru na konzultirane prijevode unesen kao tumačenje Abrahamove uloge kao praoca. Usp. talijanski prijevod »padre della nostra fede«, engleski prievod «our father in faith«.

160—165. Doksologija. U doksologiji smo mjesto zamjenice »Po njemu...« stavili »Krist« i dali smo joj više doksološki karakter ispustivši glagos »jest«. Usp. osobito talijanski prijevod.

PRILOG OBRAZLOŽENJU PROMJENA

Pojedinačne prijedloge, koji nisu bili usvojeni većinom glasova, donosimo u Prilogu na izričitu želju odnosnih članova.

Kresina, Kolanović, Tandarić:

K retku 19. Mjesto intercesivnih riječi »za njih ti prinosimo« drže da bi na ovom mjestu bilo opravdanije donijeti verziju koja ističe eklezijalni karakter, budući da se dva puta spominje zagovor. Oni predlažu: »u ime kojih ti prinosimo ili koji ti prinose«.

Kresina, Kolanović, Tandarić:

K retku 40. Bilo je više prijedloga da se mjesto Krizogon stavi Krševan budući da je to ime poznato u našoj nacionalnoj povijesti i da se upotrebljava u našim nekim krajevima

kao narodni oblik za Krizogon. U drugim krajevima nepoznato je ime Krizogon i Krševan. Zbog toga smatramo da se nikome ne bi nanijela nepravda da se uvede već postojeći oblik narodnog imena Krševan, a u krajevima gdje se to ime upotrebljava, doći će do nerazumijevanja, ukoliko se usvoji ime Krizogon.

Kolanović, Kresina, Tamarut, Tandarić:

K retku 91. Budući da se u kontekstu ne radi o nekoj neshvatljivoj nauci, nego o realnosti, smatramo da je uputnije upotrijebiti drugi izraz koji sve više prodire u teološku literaturu i koji postaje osnova za katehezu o stvarnosti Krista i Crkve, a to je riječ »otajstvo« mjesto »Tajna«.

Kolanović, Kresina, Tamarut, Tandarić:

K retku 90. Komisija je na dva mjesta (r. 22 i inačica za Uskrs) lat. izraz »remissio« prevela s »otpuštenje«. Jedino u retku 90. na glasanju je usvojena riječ OPROŠTENJE. Budući da Kanon treba postati baza za katehezu, smatramo da se na ovom mjestu treba učiniti razlika između oproštenja osobne krivnje i oslobođenja i izbavljenja od grijeha naprosto. Na hrvatskom se to može lijepo izraziti upotrebom dvaju glagola: oprostiti i otpustiti. Glagol otpustiti nije neobičan jer se upotrebljava i u Očenašu.

Barišić, Kolanović, Kresina, Tamarut, Zovkić:

K retku 80. Smatramo da je potrebno više istaknuti da je čitava Euharistija ustanovljena u okviru večere Gospodnje. To je utemeljeno biblijski, a i teološki napose u posljednje vrijeme, kada se izričito u službenim crkvenim dokumentima euharistija naziva »večerom Gospodinovom«. Najbolje bi bilo prevesti »Dok su večerali«. Moglo bi se uzeti i izraz »Pri kraju večere« ili barem »Na kraju večere« što ne isključuje euharistiju iz okvira večere Gospodinove.

Barišić, Kolanović, Kresina, Tandarić:

K retku 134. Mjesto »U Kristu počivaju« smatramo da bi bilo sadržajnije i vjernije izvoru »S Kristom prelaze (ulaze) u pokoj«.

Bošnjak:

K retku 81, 87. i 88. Riječi »Čaša« i »Savez« trebalo bi zamijeniti sa KALEŽ i ZAVJET. Čaša je veoma nezgodna i odbojna riječ. Podsjeća na birtiju, na pijanke i pijance. Iz čaše se ljudi opijaju alkoholnim pićima, a iz kaleža nikada. Riječ ČAŠA u Misi ne bi ništa pozitivno pridonijela kod vjernika. KALEŽ je nešto sveto i veliko ne samo kod svećenika nego i kod vjernika. To je posuda za Krv Kristovu. Ovo nije samo moje privatno mišljenje. To mišljenje ima moj Biskup i sav kler u Hercegovini — dijecezanski i redovnički!

Slovenci su stavili u svoj Kanon riječ KELIH. Nijemci DER KELCH. Talijani IL CALICE. Francuzima Rim nije dopustio da stave u Kanon čašu, pa su morali staviti le calice.

Riječ ZAVJET ovdje nema samo ono običajno značenje, nego UGOVOR. Za tu riječ je cjelokupno hercegovačko svećenstvo.

K retku 90. Mjesto NA OPROŠTENJE GRIJEHA, radije bih stavio ZA OPROŠTENJE GRIJEHA!

Čagalj:

K retku 81. i 87. Držim da je bolje uzeti riječ KALEZ nego ČAŠA iz ovih razloga:

1. Čaša je opći pojam, dok je kalež specificiran pojam, tj. kalež je vrsta čaše.

2. Držim da danas čaša prvotno označuje staklenu čašu, jer za porcul. čašu kaže se šalica, za aluminijsku šalica, ošlja, lončić. Može se doduše reći porculanska čaša, aluminijska čaša, ali ne i staklena šalica. Dakle: čaša je u prvom redu staklena. Mislim da staklena čaša na Kristovoj posljednjoj večeri ne ulazi u obzir.

3. Kalež oblikovno sliči na cvijet, koji ima peteljku i na peteljci čašku. Gledajući s oblikovne strane čaša je najvažniji dio kaleža dok držak i postolje su elementi elegancije i svečanosti. Ovi se elementi ne smiju previdjeti u usporedbi obične čaše i čaše slične cvijetu. KALEŽ je svečana, a ne obična čaša.

4. Kalež je riječ stranog porijekla, ali korijenski je slična u više evropskih jezika. Kod nas su joj srodni pojmovi kup, kupa, pehar.

5. Čaša je prozaičan pojam i u književnoj prozi dolazi često, ali u poeziji rijetko.

6. Držim da kalež ima jednako gozbeni karakter, a osobito na Posljed. Kristovoj gozbi u datom kontekstu »Uzmite i pijte iz njega svi ...«

7. Tri velika evropska jezika nisu imala razloga da mijenjaju riječ kalež (francuski, talijanski i njimačka).

NA KRAJU MOJE MIŠLJENJE: Kako se radilo, tako je i uspjelo! Usvajam mišljenje prof. Meštrovića: »Sve su verzije jezično loše«. To mišljenje prof. Meštrović izrekao je pred članom komisije Marijanom Čagalj, kad mu je ovaj pokazao novi tekst.

Ne može se učiniti dobro nadvikivanjem, nadglasavanjem, trabantskim postupkom. Obrazloženja i prijedlozi nisu uopće pročitani pred svim članovima komisije! I novi tekst, obrazloženja i prijedloge potrebno je donijeti u štampi, da svećenici o svemu budu obaviješteni prije nego tekst dođe pred Biskupe. U tom smislu pisao je dr Čedomil Čekada u »Službi Božjoj« broj 1 1968. str. 27—30.

Šteta što prof. Šagi nije došao barem na kraju rada Komisije. Veoma me iznenađuje i čudi, što se nitko nije obazirao na dosadašnje hrvatske Misale (dr Kniewald, dr Radić) kao i na pokušaje prijevoda Kanona, što su bili tiskani u »Službi Božjoj«. Nije dobro ići za isključivom originalnošću. Zašto se prijevodi Misnog Kanona moraju znati: Kniewaldov, Radićev, Šagijev? ... Ako igdje, ovdje je potrebna suradnja i usvajanje iskustava. Uvijek sam poštivao pravila: Non quis, sed quid! Magis amica veritas! Teško mi je bilo čuti riječi nekih članova komisije, što su ih upravili Predsjedniku: »Progurajte to, da do Petrova bude primljeno ! ! !«

Ako prijevod još nije dobar, treba ga usavršavati! Ja ne mogu ovaj novi tekst uspoređivati s drugim prijevodima, a nisam na to ni pozvan. Neka to čine drugi, pozvaniji. Ja ću samo iznijeti svoje primjedbe na riječi koje me najviše smetaju i bojim se, da nisu dobre.

r. 2. mjesto *smjerno* meni se čini da je bolje *ponizno*

r. 3. mjesto *našem Gospodinu* zgodnije će biti *Gospodinu našemu*

r. 5. mjesto *ove darove koje dajemo za svetu žrtvu* (umjesto dodavanja i udaljivanja od originala) bolje *ove poklone, ove svete čiste prinose*

r. 9. mjesto po svemu *krugu* bolje po *kugli* (po svijetu)

r. 13. zašto se mjesto *promicateljima* ne bi stavilo *učiteljima* (ako se može dokazati da se ovdje radi o biskupima)

r. 17. Quorum tibi fides cognita est et nova devotio. Da li je vjeran prijevod: Ti si spoznao njihovu vjernost i znaš im odanost? Zar se ne radi o vjeri i pobožnosti, kako imaju prijašnji prijevodi? Zar vjernost i odanost nisu jednakog značenja?

r. 20. mjesto *hvalbenu žrtvu* bolje je *žrtvu hvale*

r. 22. mjesto *da im se otpuste grijesi,* zar nije bolje *za otkupljenje* svojih duša? Mjesto *smiju* bolje *mogu*

r. 24. iza *darove* trebalo bi staviti *i molitve*

r. 29. mjesto *Ponajprije* bolje je *Najprije*

r. 47. mjesto *bedem* tražiti ljepšu riječ, jer je bedem arapska riječ!

r. 49. mjesto *blagohotno* zgodnije *dobrostivo*

r. 53. mjesto *prožimaj* naše dane bolje *ispunjaj naše dane*

r. 54. mjesto *otmi (otrgni)* da li bi bilo bolje *očuvaj?*

r. 66. mjesto *podiže oči* možda je zgodnije *pogleda?*

r. 77. i 83. mjesto čašu zar nije u svakom slučaju bolje ostaviti KALEŽ?

Bez obzira što je u staroslavenskom Kanonu čaša! Većina je hrvatskih vjernika od pokrštenja do danas povezana uz Kalež! . . .

Četiri velika evropska naroda stavili su *KALEŽ A NE ČAŠU! Talijani:* Il calice! *Nijemci:* DER KELCH! *Francuzi:* LE CALICE! *Englezi:* Cup!

Francuzima Rim nije dopustio da stave čašu, pa su mo-
Englezi stavili čašu. Izgleda da su u zabludi. Englezi kao i
rali staviti KALEŽ! Neki su članovi komisije isticali, da su Nijemci za čašu imaju riječ GLAS — GLAS! Ta riječ znači još: staklo i ogledalo! U engl. Kanonu je riječ *cup*, a znači: kupa, šalica, čaša, pehar, pokal, *kalež, putir* (kod Istočnjaka).

I *Slovenci* su stavili Kalež-Kelih!

Zar ovi argumenti nisu dostatni, da i Hrvati ostave u Kanonu Kalež? Još ću nešto napomenuti! U »Glasu Koncila« od 26. svibnja t. g. donešen je članak o Slovaku iz Bratislave, Jurju Kadlecu, bivšem šampionu čehosl. nogometa, koji je nakon svršetka trgovačke akademije studirao teologiju u Rimu

i postao svećenik pred Božić 1967. Zaredio ga kard. Beran. U članku se ističe, da Kadlec piše knjigu pod naslovom: »DNEVNIK PRIJATELJA LOPTE I KALEŽA«. Nije stavio naslov: »DNEVNIK PRIJATELJA LOPTE I ČAŠE« ! ! ! U tom slučaju svatko bi pomislio da se radi o pojancu, a ne o svećeniku! Mislim, kad bi se dalo svim svećenicima da izaberu, da bi se većina izjasnila za KALEŽ! I naši vjernici bili bi protiv čaše! Izjasnili bi se za Kalež!

r. 84. mjesto *saveza* sigurno je bolje *zavjeta.* O tome je napisao oveću stručnu raspravu prof. biblijskih nauka dr Ljudevit Rupčić. Da ne iznosim citate, radnju će moći svatko pročitati u najnovijem broju BOGOSLOVSKE SMOTRE.

Riječ savez označuje nešto ne samo nesigurno, labavo, nego i smiješno za najsvetiji čas Misne Žrtve: Savez omladine, nogometni savez, lovački, ribarski . . .

r. 86. mjesto *na oproštenje grijeha* bolje je *za oproštenje grijeha.*

Ništa ne smeta, što dvaput prije toga dolazi *za* kad se ne može bez štete izbjeći!

r. 95. mjesto *uzašašća u nebesku slavu* bolje je *slavnoga uzašašća u nebo*

r. 98. mjesto *darovao* možda je ovdje bolje *poklonio?*

r. 102 mjesto *sveti kruh života* treba *sveti kruh vječnog života*

r. 103. mjesto *i čašu vječnog spasenja* treba *i kalež vječnog spasenja*

r. 121. mjesto *svakim nebeskim blagoslovom i milošću* izgleda da je točnije *svakog nebeskog blagoslova i milosti.*

r. 128. mjesto *spavaju snom mira* možda je ipak bolje *počivaju u miru!*

r. 134. mjesto *grešnim* zar ne bi bilo ukusnije staviti *grješnim?*

r. 27. a (Varijante) mjesto *Pedesetke* ljepše je *Pedesetnice!*

Neka svećenici i vjernici i dalje iznose svoja mišljenja, zapažanja, prijedloge, prigovore i sugestije izbjegavajući uvrede i polemike. Non quis, sed quid! Magis amica veritas!

Dr Srećko Bošnjak

UPUTA O POJEDNOSTAVLJENJU PONTIFIKALNIH OBREDA I OZNAKA

Pontifikalne se obrede kroz protekla stoljeća uvelike cijenilo i stoga im se posvećivala pažljiva briga. Oni nisu samo znakovi časti, koja se u Crkvi iskazuje svetom biskupskom dostojanstvu, nego oni stavljaju vjernicima pred oči i samo otajstvo Crkve.

Iz »Caeremoniale episcoporum« (naprijed: C E) može se vidjeti koliko je Crkva nastojala, pa i u novije vrijeme, da se biskupski obredi vrše što većom točnošću. Stoga su vlašću vrhovnih svećenika u njemu sakupljene odredbe potrebne za odvijanje pontifikalnih službi.

Ta knjiga sadrži časnu predaju drevnih obreda, kad pod vodstvom biskupa svećenici, đakoni i službenici obavljaju svoju službu uz okupljen i prisutan narod. U njoj se ipak nalaze stvari koje su zastarjele i posve ne odgovaraju našem vremenu.

Kad je stoga započeta liturgijska obnova, kojom se sveti obredi vraćaju plemenitoj jednostavnosti i istinskoj znakovnosti, mnogi su biskupi usrdno tražili, da se također pojednostavne i pontifikalni obredi i pontifikalne oznake.

Budući da se C E ne može u svemu ispraviti prije konačne obnove misnog reda, časoslova i liturgijske godine, ipak se, dobro promislivši, smatralo uputnim da se već sada odrede neke promjene kojima će pontifikalni obredi, sačuvavši svoje dostojanstvo, zasjati i jednostavnošću. Stoga se nalaže, da se slijedeće odmah izmijeni ili obnovi.

I. SVEĆENICI I SLUŽBENCI UZ BISKUPA U SLUŽBI

a) Svećenici i službenici kod koncelebrirane mise

1. Da se jasnije pokaže ono najvažnije očitovanje Crkve, koje se posve izražava Euharistijom kad obredu predstoji biskup, okružen svojim svećenicima i službenicima, i u kojem narod djelatno uzima učešća, najvećma dolikuje

da sada, nakon što je obnovljena koncelebracija, uz biskupa koji vrši službu budu, prema časnoj crkvenoj predaji, i svećenici koji s njim koncelebriraju.

Kako bi se pak pružila veća mogućnost da i dostojanstveniji svećenici misu koncelebriraju s biskupom:

a) neka jedan od koncelebranata vrši službu presbitera asistensa;

b) ako nema đakona, neka dvojica od koncelebranata budu mjesto đakona asistenata.

b) Presbiter i đakoni asistenti

2. Zadaća je presbitera asistensa da stoji uz biskupa kad taj nešto čita, ali pred biskupom izvan oltara knjigu drži službenik.

3. Biskupu na katedri asistiraju po običaju dostojanstveniji svećenici. Dozvoljava se ipak đakonu mise, a u slučaju potrebe, đakonu i podđakonu mise, da asistiraju biskupu na katedri i da vrše službu đakona asistenata.

c) Đakoni i podđakoni

4. Da se u slavljenju Euharistije, kojemu predsjeda biskup, jasno očituju stvarni redovi i službe, ne dolikuje da se pravi đakoni i podđakoni, ako ih ima, isključe od službe đakona i podđakona oltara.

5. Nema zapreke da i više đakona, ako ih ima, služe odjeveni u svoja ruha i između sebe podijele razne službe.

6. Pristoji se da biskupu, kad misi bez pjevanja, asistira barem jeda đakon koji će — odjeven amiktom, albom, pasom i stolom — čitati evanđelje i služiti mu kod oltara.

7. U misi krizme na Veliki četvrtak, ako nema svih đakona i podđakona koliko ih traže rubrike, može asistirati i manji broj. Ako se ne može ni to postići, neka sveta ulja nose neki svećenici koncelebranti.

d) Kanonici u koru

8. Kod biskupskog pontifikala neka kanonici uvijek nose svoju kornu odjeću.

e) Niži službenici

9. Službenici koji služe biskupu na katedri neka su bez plašta.

II. BISKUPSKA STOLICA ILI KATEDRA

10. Biskupska se stolica zove časnim iz predaje imenom »katedra«.

11. Neka se nad katedrom više ne stavlja baldakin, ali neka se brižno čuvaju dragocjeni radovi iz prošlih stoljeća. Stoga neka se postojeći baldakini ne uklone prije nego se sasluša Komisija za liturgiju i za crkvenu umjetnost.

12. Prema ustrojstvu svake pojedine crkve neka se broj stepenica do katedre upriliči tako da svi vjernici mogu dobro vidjeti biskupa, i da bude jasno kako dosita on stoji na čelu čitave zajednice vjernika.

13. Biskupska katedra neka uvijek bude samo jedna. Na njoj neka sjedi biskup koji služi ili pontifikalno vodi obred. Ako je možda prisutan neki drugi biskup ili prelat, neka mu se pripravi stolica na zgodnu mjestu, ali ne na način katedre.

III. JEDNOSTAVNIJA UPORABA NEKIH PONTIFIKALNIH RUHA I OZNAKA

14. Kad biskup prema rubnikama uzima albu, nije dužan da pod albom zadrži roket.

15. Biskup može po volji upotrebljavati: a) čarape i sandale; b) rukavice, a uz to se dozvoljava, ako mu se sviđa, da uvijek budu bijele boje; c) formale nad kopčom plašta.

16. Neka se ukinu: a) tunika koju je dostad biskup uzimao ispod dalmatike; b) gremiale, ali neka se zadrži drugi gremiale kad je zaista od koristi, npr. kod pomaza-

nja; c) svijeća koja se biskupu nosila uz knjigu za čitanje, osim kad je stvarno potrebna; d) jastuk kad ima usput pokleknuti.

17. Prema staroj predaji neka biskup nosi dalmatiku kad vrši svečanu službu. K tome u tihoj misi: kod posvećenja biskupa, kod dijeljenja redova, kod bogoslova opata ili opatice, kod bogoslova i posvećenja djevica, kod posvete crkve i oltara. Iz pametna ipak razloga smije i ne uzeti dalmatike ispod misnice.

18. U svakom se liturgijskom činu biskup služi samo jednom mitrom koja će biti jednostavna ili ukrašena, kako već traži obred.

19. Uz pristanak mjesnog biskupa svaki biskup, kad vrši pontifikalni obred, smije upotrebljavati štap.

20. U ophodu se nosi samo jedan križ, da se istakne njegovo veće dostojanstvo i štovanje. Ako je prisutan nadbiskup, onda će to biti nadbiskupski križ koji se nosi na čelu ophoda, s likom Raspetoga sprijeda. Križ koji se u ophodu nosi pohvalno se stavlja uz oltar, da služi kao oltarni križ, inače se spremi.

IV. NEKE PROMJENE I DOKINUĆA U BISKUPSKIM OBREDIMA

a) Oblačenje i svlačenje ruha

21. Za neki liturgijski čin biskup uzima ili svlači sveta ruka u sekretariju, a ako ga nema, u sakristiji. To može također i na katedri ili, ako je zgodno, pred oltarom, ali neka se ruha i oznake ne stavljaju na oltar.

22. Kad biskup prije mise u sekretariju predvodi čas oficija, koji odgovara dobi dana, misnicu oblači na početku toga časa.

b) Knjiga evanđelja

23. Prikladno je da se evanđelistar luči od epistolara. Evanđelistar na početku mise nosi podđakon, a nakon što biskup koji služi poljubi oltar i knjigu, evanđelistar se od-

nese i ostavi nasred oltara. Uzima ga đakon nakon što izmoli »Očisti srce moje« i pita u biskupa blagoslov da pjeva evanđelje.

c) Kako biskup presjeda misnom bogoslužju riječi kad sam ne misi

24. Kada biskup prema t. 13. predsjeda misi koju sam ne služi, kod bogoslužja riječi može obavljati sve što inače po običaju spada na misnika.

d) Što se ima dokinuti

25. Svi biskupa pozdravljaju naklonom, a ne više poklekom. Isto tako pred njim službenici u svojoj službi stoje, osim ako potreba traži drukčije.

26. Kod pranja ruku u liturgijskim činima biskupu ne poslužuju osobne sluge nego akoliti ili klerici.

27. Ukidaju se svi propisi koji u C E govore o krugu što se ima praviti ispred biskupa, kao i o nekim dijelovima koji imaju dva po dva izgovarati.

28. Neka se smatra dokinutim običaj, da se prije kuša kruh, vino i voda, što je propisivao C E.

29. Ako biskup predsjeda nekom kanonskom času prije mise, onda ispušta misne pripravne molitve koje je C E određivao za vrijeme moljenja časa.

30. Kad biskup predsjeda misi ali sam ne misi, na prikazanju ne blagosliva on vodu koja se ima uliti u kalež nego misnik.

31. Dozvoljeno je da biskup ne upotrebljava mitru i štap, kad u kratkom razmaku vremena ide s jednog mjesta na drugo.

32. Ako je već nema na glavi, biskup ne uzima mitru, dok umiva ruke ili ga incensiraju.

e) Biskupski blagoslov

33. Ukida se blagoslov poslije homilije kako ga ima C. E.

34. Kad biskup, prema odredbama prava, daje papinski blagoslov, onda taj blagoslov nadomješta običan blagoslov na kraju mise.

35. Nadbiskupu se, kad daje blagoslov, ne donosi križ.

36. Biskup uzima štap prije nego započne obrazac blagoslova, da ga ne prekida. U tom slučaju ne podiže i ne širi ruke kako je propisano u t. 87. Obreda mise. Uz to nadbiskup uzima mitru prije samog blagoslova.

37. Odlazeći nakon blagoslova s mitrom i štapom biskup pozdravi oltar. Ako ima pravo na palij, ne skida ga pred oltarom nego u sekretariju.

V. PRELATI NE BISKUPI, OSTALI KLERICI I NEKI LITURGIJSKI ČINI

38. Sve što ova Uputa govori o pojednostavljenju nekih pontifikalnih svetih ruha, oznaka i obreda, kao i o stvarima koje se imaju dokinuti ili izmijeniti, vrijedi na odgovarajući način i za prelate i klerike koji nisu urešeni biskupskim dostojanstvom, ali koji se po pravu ili po povlastici služe nekim pontifikalnim oznakama.

39. Što je gore dokinuto ili izmjenjeno vrijedi i za sve liturgijske čine koje obavljaju drugi klerici.

Uvu je Uputu pripremio Sv. zbor obreda i Vijeće za provedbu Uredbe o sv. bogoslužju, a vrhovni ju je svećenik papa Pavao VI dobrohotno odobrio 10. lipnja 1968, svojom vlašću potvrdio i naredio da se objavi, a ujedno odredio da stupi na snagu 8. rujna 1968, na blagdan rođenja Bl. Dj. Marije.

U Rimu, 21. lipnja 1968.

prefekt SZO i predsjednik »Vijeća«
BENNO kard. GUT

CERKEV-OBČESTVO ALI ZAKRAMENT ODREŠENJA

Novejši teologi so začeli o Cerkvi govoriti in pisati kot o »zakramentu odrešenja«. Kajpak Cerkev nadaljuje Kristusovo odrešilno delo, toda njeno delo za zveličanje človeških duš je samo en aspekt njenega delovanja, kajti bistveno za Cerkev je tudi to, da daje vsemogočnemu Bogu čast. To češčenje Boga pa Cerkev ne bo opravljala samo na tem svetu, ampak bo prešlo v večnost, kjer ga bo avlila vekomaj. Zato sta slava božja in odrešenje človeštva kot dva tečaja njenega delovanja, življenja in stremljenja. Vprašanje je, če je izraz »zakrament odrešenja« za Cerkev primeren, ko vendarle ne zajema njenega celega bistva. Poleg tega pa smo vajeni da v zakramentih gledamo le sredstva posvečenja. Cerkev pa je gotovo mnogo več kot le sredstvo, saj je občestvo verujočih. Res pa je, da so Cerkev v dogmatični konstituciji imenovali »vesoljni zakrament odrešenja« (K. C. 48, 2). V svojem članku: Cerkev — zakrament odrešenja, Štefan Šteiner v 4—6 številki revije Cerkev v sedanjem svetu iz leta 1967. to ime jemlje brez dogmatične utemeljitve kot izhodiščno točko. Njegov članek pa sicer gre bolj za tem, da prikaže delovanje Cerkve v vseh njenih udih pri odrešenju sveta.

Če se sedaj ozremo na tradicionalne definicije Cerkve, potem bomo ugotovili, da Cerkev nikoli ni bila definirana kot zakrament. Kristus sam jo je najpogosteje imenoval »kraljestvo božje«, sveti Pavel jo pojmuje kot »telo Kristusovo«, sveti Tomaž pa je tudi v tem povsem kratek in jasen: »Ecclesia est congregatio omnium fidelium« (S. TH. 1, 117, 2) Klasična je definicija kardinala Belarmina: »Ecclesia est coetus hominum eiusdem christiane fidei professione et eorumdem sacramentorum communione colligatus, sub regimine legitimorum pastorum ac praecipuae unius Christi in terris vicarii Romani Pontificis.« (De controv. II. De eccl. 1, 3. c. 2) Seveda je tudi ta definicija nepopolna, ker premalo označuje nadnaravno stran Cerkve, kakor ugotavlja Ottiger. Möhlerjeva definicija je že bližja bistvu Cerkve: »Cerkev je od Kristusa ustanovljena vidna družba vseh vernikov, v kateri se po posredovanju od Kristusa urejenega nepretrganega apostolstva pod vodstvog njegovega Duha do konca sveta nadaljuje Kristusovo delovanje za posvečenje človeštva in se v teku stoletij vsi narodi vodijo nazaj k Bogu.« (Symbolik, 331)

Dr Đuro Gračanin, profesor zagrebške teološke fakultete, je mnenja, da je bistvo Cerkve v izgrajevanju lastnega življe-

nja, zakaj Cerkev s tem da posvečuje in odrešuje narode sveta, sebe izgrajuje kot kraljestvo božje na zemlji. Potemtakem je Cerkev »Communitas seipsa aedificans.«

Mar potem Cerkve ne smemo imenovati »universale salutis sacramentum«, če pa konstitucija o Cerkvi Cerkev tako označuje? Predaleč bi šli, če bi to trdili. Cerkev je brez dvoma »universale salutis sacramentum« v kolikor je tudi med nami živeči Kristus, ki nas odrešuje in posvečuje. V kolikor pa je Cerkev občestvo verujočih, so zanjo gotovo bolj primerna imena kot »coetus«, »communitas« ali »congregatio omnium fidelium«. Zelo pomenljivo je tudi ime »regnum Dei« in v novejših časih namesto »vojskujoče se Cerkve« (ecclesia militans) romarska Cerkev, ker lepo nakazuje cilj našega življenja; ki je v romanju v večno domovino. Še bolj pa bi bilo bistvo Cerkve zajeto i izrazom »coetus salutis sacramentalis« — zakramentalno občestvo odrešenja. Povdarek pri tem je seveda na občestvu odrešenja in ne toliko na zakramentu odrešenja. Morda bo kdo rekel, da je to izrazito kompromisna rešitev, in četudi je, pa vendarle bistvo Cerkve najlepše podaja.

Vilko Šolinc

KAZUISTIKA — napisao Fra Karlo Nola, profesor moralke na franjevačkoj bogosloviji u Makarskoj.

Ovo je danas jedina knjiga kod nas u tome smislu. Štigliceva »Kazuistika« tiskana je 1898. god. Malo koji svećenik da i znade za nju, a kamoli da je ima. A da je i ima, ne bi se danas, poslije 1918, njome mogao služiti, jer je Crkveni Zakon 1918. donio u nju mnoge izmjene.

Ako svećeniku služi jedna Kazuistika, on je na hrvatskome jeziku neće moći naći, osim ove staroga pisca Fra Karla Nola.

Ova »Kazuistika« ima još jednu osobinu. Dok druge Kazuestike: stare, npr. Ferraris, Lehmkuhl, Genicot, pa i novije: Palazzini i Sqnillaci sistematski obrađuju u kazusima cijelu moralku, pa koji slučajevi nisu baš ni važni, dok ova kazuistika donosi samo izabrane slučajeve: aktualnije i teže za rješenje. Svakome će svećeniku doći do potrebe kao zgodno pomagalo.